

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

E.T.A. HOFFMANN TAŞ KALP

Çeviri: Sami Türk

Yemeksepeti
bana

KLASİK ÖYKÜLER | 21

E.T.A. HOFFMANN

TAŞ KALP

ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Sami Türk

Bu kitap Can Sanat Yayınları A.Ş. tarafından Yemek Sepeti Elektronik İletişim Perakende Gıda Lojistik A.Ş. markası Yemeksepeti Banabi için üretilmiştir.

Taş Kalp, E.T.A Hoffmann

Almanca aslından çeviren: Sami Türk

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2020, İstanbul

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: M. Atahan Sıralar

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-4681-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514 Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Şu an elinizdeki kitap, edebiyat tarihinin klasiklerinden biri ve onun size ulaşmasında, bize destek oldukları için Can Yayınları'na teşekkür ediyorum.

Okumak bana hayatta öğrenecek daha ne kadar çok şey olduğunu gösterdi her zaman. Tabii ki aslında ne kadar az şey bildiğimi de. Bu nedenle okumaktan her zaman çok büyük keyif aldım. Sonsuz bir keşfetme duygusu, heyecan, şaşkınlık, hayranlık, macera... Dünyada kitaplar dışında başka ne ile mümkün olabilir ki zaten? Tüm bunlarla beraber düşünmeyi, düşüncelerini doğru ve net şekilde ifade etmeyi, anlamayı, yorumlamayı ya da empati yapabilmeyi de kitaplar dışında öğrenebileceğiniz kaynak da pek azdır. Çarlık Rusya'sında bir çiftçi, isyan günlerinde Fransa'da bir devrimci, Asya steplerinde bir çoban, Meksika'da bir âşık, eski İstanbul'da bir gemici olabilmenin başka bir yolunu biliyorsanız çok şanslısınız, ben kitaplar dışında bilmiyorum çünkü.

Aydınlık bir toplum ancak çok okuyan bireylerle mümkün olabilir. Edebiyat klasikleri ise bu sürecin temel taşları. Çocuklarımızı, ailemizi, arkadaşlarımızı okumaya teşvik etmek bireysel bir tercih değil, toplumsal bir sorumluluk. Yemeksepeti Banabi olarak bu süreci sizin adınıza biraz olsun kolaylaştırabiliyorsak ne mutlu bize. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün de işaret ettiği gibi: "Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalalettir."

Nevzat Aydın

İçindekiler

Vaat.....	5
Taş Kalp	37

VAAT

Aziz Mikail Yortusu'nda, tam Karmelit¹ rahipleri akşam ayini için çanı çaldığı vakit, dört posta beygiri koşulmuş gösterişli bir seyahat arabası küçük Polonya sınır şehri L.'nin sokaklarından takır tukur geçip nihayet eski Alman belediye reisinin evinin kapısında durdu. Çocuklar merakla başlarını pencerelerden sarkıttı; fakat evin hanımı oturduğu yerden kalkıp hırçınca dikiş işini masaya fırlatarak, yan odadan çabucak içeri gelen ihtiyara bağırды: "Huzurlu evimizi han sanan yabancılar yine, ama bunun sebebi o sembol. Neden kapının üstündeki taş güvercini yeniden yaldızlattın sanki?" İhtiyar karşılık vermeden kurnaz ve manidar gülümsedi; ânında pijamalarını çıkarıp kiliseye gidişinden beri ütülü, iskemlenin arkasında asılı duran üniformasını giydi ve hayretler içindeki karısı soru sormak üzere ağzını açamadan o, gümüş beyaz kafası alacakaranlıkta pırıl pırıl parlar şekilde kadife şapkası koltuğunda, bir uşağın kapısını açtığı arabanın önünde duruyordu bile. Gri seyahat mantosuyla yaşlıca bir kadın arabadan indi, peşinden belediye reisinin koluna dayanan, yüzü sıkı sıkıya örtülmüş uzun, genç biri eve yürümekten ziyade sendeledi ve tam odaya girmişti ki, neredeyse canı çıkmış halde, ihtiyarın işaretleriyle evin hanımının bir çırpıda yanaştırdığı sandalyeye

1. 12. yüzyılda Filistin'in Karmel Dağı'na yerleşen eski hacılar ile Haçlı askerler tarafından kurulan bir tarikat. (Ç.N.)

çöktü. Yaşlıca kadın belediye reisine çok kederli bir tavırla usulca, “Zavallicık! – Galiba biraz daha yanında kalmam gerek,” diyerek pelerinini çıkarmaya davrandı, bunu yaparken belediye reisinin kızı yardımına koştu, öyle ki biraz sonra rahibe kıyafetiyle Cistercium¹ tarikatı başrahibesi olduğunu gösteren, göğsünde ışıldayan bir haçı meydana çıktı. Peçeli kadın bu arada sadece sessiz, neredeyse duyulmayacak bir iniltiyle, hâlâ yaşadığını gösterip sonunda evin hanımından bir bardak su rica etmişti. O ise türlü kuvvet şurupları ve esansları getirip hanımefendiden hiç olmazsa rahat nefes almasını engelleyen kalın, ağır peçeyi çıkarmasını rica ederek mucizevi güçlerini övmüştü. Eliyle ev hanımının yakınlaşmalarını savuşturarak, her türlü iğrenme işaretiyle başını eğerek hasta, teklifi reddetmişti ve güçlü bir esansın kokusunu çekmeye nihayet razı geldiğinde, endişeli ev hanımının birkaç damla esaslı iksir kattığı sudan biraz tattığında bile tüm bunları, azıcık olsun kaldırmadan, peçenin altından yapmıştı. “Her şeyi, sevgili ihtiyar beyefendi,” diyen başrahibe belediye reisine döndü, “her şeyi arzu edildiği gibi hazırlamışsınızdır inşallah?” “Pek tabii,” diye cevap verdi ihtiyar, “pek tabii! Umarım, kendisi için elimden gelen her şeyi yapmaya hazır olduğum hanımefendi gibi prens hazretleri de benden memnun kalacaktır.” “Öyleyse beni,” diye devam etti başrahibe, “zavallı çocuğumla birkaç dakika yalnız bırakın.” Ailenin odadan çıkması lazımdı. Başrahibenin kadına nasıl gayretli ve tatlı tatlı hitap ettiğini ve berikinin de nihayet insanın içine işleyen bir tonla konuşmaya başladığını duydular. Tam kulak kabartıyor olmasa da evin hanımı oda kapısının dibinde kaldı, ne var ki İtalyanca konuşuluyordu ve bu bile tüm hadiseyi

1. Katolik manastır tarikatı. İlk manastır 1098'de Burgonya'nın Dijon yakınındaki Cistercium'da (bugün Citeaux) kurulmuştur. (Y.N.)

onlar için daha esrarlı kılıyor ve ağızlarını kapatan sık-kınlıklarını artırıyordu. İhtiyar, şarap ve ferahlatıcı birkaç şey getirsinler diye karısıyla kızını yolladı, kendisiye odaya geri döndü. Baş eğik, elleri kavuşuk başrahibenin önünde oturan peçeli kadın biraz daha yatışmış ve sakin görünüyordu. Kadın, evin hanımının ikram ettiği serinletici içeceklerden almayı reddetmedi, sonra dedi ki: "Vakit geldi!" Peçeli kadın dizleri üstüne çöktü, başrahibe ellerini başına koyup içinden dua okudu. Dualar bitince, yanaklarından akın akın yaşlar süzülürken, peçeli kadını kollarına alıp aşırı ıstırap halindeymiş gibi şiddetle göğsüne bastırdı, sonra metin ve vakar bir şekilde aileyi takdis edip ihtiyarın eşliğinde süratle, yenilenen atları yüksek sesle kişneyen arabaya koşturdu. Bir harala gürele içinde posta arabası sokakların içinden şehrin kapısına doğru hızla ilerledi. Evin hanımı o an, birkaç ağır bavulu arabadan indirip içeri taşıdıkları peçeli kadının orada kaldığını, belki de uzun müddet oraya taşındığını fark edince abartılı bir merak ve endişeden kendini alamadı. Sahanlığa çıkıp odaya girmek isteyen ihtiyarın önüne geçti. Sessiz ve endişeli, "Hz. İsa aşkına," diye fısıldadı, "Hz. İsa aşkına, evime nasıl bir misafir getirdin, zira her şeyden haberin var ama benden sakladın." İhtiyar gayet sakin, "Bildiğim her şeyi öğreneceksin," diye cevap verdi. Kadın, "Öyle mi!" diyerek daha da endişeli devam etti, "Belki de her şeyi bilmiyorsundur; odada olman lazımdı. Başrahibe hareket eder etmez, hanımefendiyi kalın peçesi içinde hafakanlar bastı. Dizlerine kadar uzanan büyük siyah krep üstünden çıkardı ve ne göreyim?" – "Ne gördün?" diyen ihtiyar, hayalet görüyormuş gibi titreyerek etrafına bakınan kadının lafına girdi. "Yok," diye devam etti kadın, "yüz hatlarını ince peçenin altından net göremedim ama ölü gibi teni, ah o korkunç ölü gibi teni. Pekâlâ ihtiyar, şimdi dikkat et: Açık, apaçık, gün gibi or-

tadaki kadın yüklü. Birkaç haftaya loğusa yatağına yatmış olur.” İhtiyar huysuzca, “Bunu biliyorum be kadın,” dedi, “meraktan ve heyecandan ölmeyesin diye iki kelimeyle sana her şeyi anlatacağım. Yüce velinimetimiz Prens Z. bana birkaç hafta önce O.’daki Cistercium Manastırı’nın başrahibesinin bana, evimde fark ettirmeden, gürültü patırtı çıkarmadan ağırlamam gereken bir hanımefendi getireceğini yazdı. Kısaca Cölestine’den¹ başka şekilde çağırılmak istemeyen hanımefendi bende, yaklaşan doğumunu bekleyecek ve sonra doğurduğu çocuğuyla birlikte tekrar buradan alınacak. Prens bana en keskin sözlerle hanımefendinin itinayla bakılmasını tavsiye ettiğini ve yanında da ilk masraflar ve zahmetler için, komodinimde bulup bakabileceğin duka dolu iri bir kese yolladığını eklersem herhalde tüm kuşkların bitecektir.” “Öyleyse,” dedi evin hanımı, “kibarların işlediği fena günahlara çanak tutacağız.” İhtiyar daha buna karşılık veremedi kızı odadan çıkıp onu, dinlenmek isteyen ve kendisine tahsis edilen odaya götürülmeyi arzulayan hanımefendinin yanına çağırdı. İhtiyar üst katın iki odacığını elinden geldiğince iyi hazırlatmıştı ve Cölestine, bu odalardan başka, pencereleri arkaya bakan bir başka oda daha yok mu diye sorunca az mahcup olmadı. Hayır deyip vicdanen rahatlamak için, gerçi bir tanecik daha bahçeye bakan pencereci bir odanın mevcut olduğunu, fakat buna oda değil, olsa olsa ardiye denebileceğini ekledi; içine yatak, masa ve sandalye koymak için yeterince büyük değildi, aynı sefil bir manastır hücrelerine benziyordu. Cölestine derhal bu ardiyeyi görmeyi talep edip henüz içeri girmişti ki, tam da bu odanın arzu ve ihtiyaçlarına uygun düştüğünü, başka birinde değil, sadece bu

1. İlahî olana vaat edilmiş. (Ç.N.)

odada oturacağını ve durumu çok daha büyük bir oda ve hastabakıcı gerektirince bunu, daha büyük başka biriyle değiştireceğini açıkladı. İhtiyar bu dar odayı o an manastır hücresiyle kıyaslarken ertesi gün oda tam da öyle bir hal aldı. Cölestine duvara bir Meryem Ana tasviri asmıştı, tasvirin altında duran eski ahşap masanın üzerinde de haç duruyordu. Yatak saman çuvalı ve pamuk battaniyeden ibaretti, ahşap bir tabure ve başka bir küçük masadan başka Cölestine'nin hiçbir eşyaya tahammüllü yoktu. Tüm varlığında tezahür eden derin, tüketen bir ıstırap sayesinde yabancıyla arası düzelen evin hanımı, alışlagelindiği şekilde onu neşelendirmek ve eğlendirmek zorunda olduğunu zannediyordu, yabancıysa en dokunaklı sözlerle, sadece bunun içinde Bakire'ye ve azizlere yönelttiği zihniyle teselli bulabildiği yalnızlığını bozmasını rica ediyordu. Her gün sabah kızılığında Cölestine, sabah ayinini dinlemek için Karmelitlere gidiyordu; günün kalanını durmaksızın ibadete ayırıyor görünüyordu, zira her seferinde odasında ziyaret etmek lazım olduğunda, onu ya ibadet ederken veya dinî kitaplar okurken buluyorlardı. Sebzeden başka yemeğe, sudan başka içeceğe tenezzül etmiyor ve ihtiyarın, durumunun, içinde yaşayan varlığın daha iyi gıdalara ihtiyaç duyacağına dair kati tembihleri, onu nihayet ara sıra et suyuyla biraz şarabın tadına bakmaya ikna edebiliyordu. Evdeki herkes işlediği günahın kefareti olarak görse de bu katı manastır hayatı, aynı zamanda içten bir merhamet ve derinden bir saygı uyandırıyor, buna görünüşünün asaleti, her hareketinin muzaffer edası az katkıda bulunmuyordu. Fakat yabancı azizeye duyulan bu hislere ürkütücü bir şey karışıyorsa, o da, peçesini asla çıkarmaması, dolaşısıyla kimsenin yüzünü görememesi durumuydu. İhtiyar ve ailesinin kadınları, ki o küçük şehirden hiç çıkmamışlardı, daha önce görmedikleri bir yüzü tanıyarak sır

perdesini asla aralayamazlardı. Peki bu örtünme de ne-
siydi? – Kadınların işgüzar hayal gücü çok geçmeden fe-
ci bir masal uydurmuştu. Korkunç bir alamet (hikâye
böyle başlıyordu), şeytanın pençelerinin izi yabancının
suratını dehşet şekilde bozmuştu, kalın peçe bu yüzden-
di. İhtiyar bu zırvanın önüne geçmeye ve en azından
kendi evinin kapısı önünde, belediye reisinin evinde kal-
dığını şehirdekilerin şüphesiz öğrendiği yabancı hakkın-
da tuhaf saçmalıklar anlatılmasını engellemeye çalıştı.
Karmelit manastırına gidişleri de fark edildi ve çok geç-
meden insanlar onu belediye reisinin siyah karısı diye
çağırmaya başladılar ki, şüphesiz buna kendiliğinden bir
hayalet hikâyesi de bağlanıyordu. Tesadüfe bakın ki, gü-
nün birinde, kız yabancının yemeğini odasına getirdiğin-
de hava akımı peçeyi tutup kaldırdı; yabancı yıldırım hı-
zıyla yüzünü çevirip aynı anda kızın bakışından kurtuldu.
Beriki ise solmuş ve tüm vücudu titrer halde aşağı indi.
Bozukluk yoktu, ama annesinin ölü solgunluğu görmesi
gibi o da, gözyuvalarından tuhaf parıltıların geldiği mer-
mer beyazı bir çehre görmüştü. İhtiyar haklı olarak bun-
ları kızın hayallerine bağladı, ama aslında onun da hali
diğerleriyle aynıydı; bu huzur kaçırıcı varlık, gösterdiği
tüm dindarlığa rağmen evinden ırak olsun istiyordu.
Kısa müddet sonra bir gece ihtiyar evin hanımını uyan-
dırıp ona, birkaç dakikadır sessiz bir oflayıp puflama,
Cölestine'nin odasından geliyor gibi görünen bir tıkırtı
işittiğini söyledi. Bunun ne olabileceğini sezen kadın yu-
karı koştu. Cölestine'yi giyinik ve peçesini takmış halde
yatağında yarı baygın yatarken buldu ve doğumun yak-
laştığına çok geçmeden emin oldu. Çabucak çoktan ya-
pılmış hazırlıklara başlandı, kısa zaman sonra sağlıklı şi-
rin bir oğlan doğdu. Çoktandır tahmin edilse de bu olay
beklenmiyormuş gibi gerçekleşmiş ve netice itibarıyla
yabancının aile üzerinde yük halini alan bunaltıcı, tekin-

siz halini yok etmişti. Oğlan, uzlaştırıcı bir aracı gibi Cölestine'yi insaniyete biraz daha yaklaştırmışa benziyordu. Durumu katı münzevi uygulamalar gerektirmiyordu ve çaresizliği kendisini, ona severek ve ilgiyle bakan insanlara muhtaç kıldığından, o da onların varlığına gitgide daha fazla alışıyor. Artık hastaya bakan, besleyici çorbasını kendi pişirip yedirebilen evin hanımıysa bu ev telaşesi içinde, normalde esrarlı yabancı hakkında aklına gelen tüm kötü şeyleri unuttuyordu. Artık şerefli evinin bir rezalet yuvasına hizmet ettiğini düşünmüyordu belki de. İhtiyar, gençleşmiş gibi sevinç içinde, torunu olmuş gibi oğlan çocuğunu seviyordu; diğerleri gibi o da Cölestine'nin, hatta doğum esnasında bile, peçeli kalmasına alışmıştı. Ebe ona, şuurunu kaybettiği zaman bile, ölüm tehlikesinde sadece kendisi tarafından yapılması hariç, peçesinin kaldırılmayacağına yemin etmek zorunda kalmıştı. İhtiyar kadının Cölestine'yi peçesiz gördüğü kesindi, fakat o bunun hakkında, "Zavallı genç hanımın herhalde böyle örtünmesi gerek!" demekten başka şey söylemiyordu. – Birkaç gün sonra, oğlanı vaftiz eden Karmelit keşişi görüldü. Cölestine'yle görüşmesi, –kimse- nin orada olmaması lazımdı– iki saatten fazla sürdü. Keşişin, gayretle konuşup dua ettiği duyuluyordu. Gittiğinde Cölestine'yi sandalyede, kucağında küçük omuzlarına pelerin atılmış ve göğsünde *Agnus Dei*¹ taşıyan oğlulla otururken buldular. Belediye reisinin zannettiği ve Prens Z.'nin kendisine söylediği gibi Cölestine'yi çocuğuyla almaya kimse gelmeden haftalar ve aylar geçti. Arkadaşça yaklaşmak için sürekli son adımı engelleyen meşum peçesi olmasa, tamamen ailenin dostane halkasına dahil olabilirdi. İhtiyar bunu yabancıya bizzat açıksözlülükle

1. (Lat.) Tanrı'nın Kuzusu. Hz. İsa kastediliyor. Oğluna *Agnus Dei* madalyası takılmasıyla annesi onu, ruhban yoluna feda etmiş oluyor. (Ç.N.)

ifade etmeye karar verdi; fakat kadın boğuk ve ciddi bir tonla, "Bu peçe ancak ölünce çıkar," diye karşılık verince susup tekrardan, başrahibenin arabayla gelmesini arzu etti. Bahar yaklaşmıştı, belediye reisinin ailesi, ellerinde içlerinden en güzeli dindar Cölestine'ye ayrılmış çiçek demetleri taşıyarak gezmeden dönüyordu. Tam eve girecekleri sırada, hararetle belediye reisini soran bir atlı dörtnala yanlarına geldi. İhtiyar, kendisinin belediye reisi olduğunu ve evinin önünde durduğunu söyledi. O sıra atlı, kazığa sıkıca bağladığı atından inip tiz bir sesle, "Burada, burada!" diye bağırarak eve dalıp merdivenleri çıktı. Bir kapının kırıldığını ve Cölestine'nin korkuyla bağırmasını duydular. Dehşete kapılan ihtiyar, peşinden gitti. Atlı – görüldüğü üzere, Fransız avcı alayından birçok nişanla süslenmiş bir subaydı, çocuğu beşikten kap-tığı gibi mantosunun sarılı olduğu sol koluna almıştı; sağ koluyla da, çocuk hırsızını durdurmak için tüm gücünü sarf eden Cölestine'yi yakalamıştı. Mücadele esnasında subay peçeyi çekti – yarıaçık hareketsiz dudaklarından keskin inleme tonları çıkarken siyah kâküllerle gölgeli, kaskatı, mermer beyazı bir çehre ona bakıyordu. İhtiyar, Cölestine'nin suratına yapışık beyaz bir maske taktığını fark etti. Subay, Cölestine'yi düşürecek kadar şiddetle kendini kurtarıken, "Korkunç kadın! Çılgınlığın beni de mi yakalasın istiyorsun?" diye bağırdı. Fakat kadın şimdi de en tarifsiz bir ıstırap ifadesiyle, insanın yüreğini dağ-layan bir tonla yalvararak dizlerine sarılmıştı: "Çocuğu bana bırak! – Ah, çocuğu bana bırak! – Beni ebedî saade-timden etmemelisin. – Hz. İsa – Kutsal Bakire aşkına – çocuğu bana bırak – çocuğu bana bırak." – Bu yakarışlar-da ölü çehrenin tek kası kılmıdamıyor, dudakları oyna-mıyordu, öyle ki ihtiyarın, evin hanımının – onun peşin-den gelen herkesin dehşetten damarlarındaki kan don-du! Subay apaçık bir çaresizlik içindeymiş gibi, "Hayır,"

diye bağırdı, "hayır, seni canavar, insafsız kadın, bu yüreği göğsümden sökebildin ama kanayan yarana teselli olarak koyduğun bu varlığı, amansız deliliğinle mahvedemeyeceksin!" – Subay çocuğu göğsüne daha sıkı bastırdı, öyle ki çocuk bağıra bağıra ağlamaya başladı – o an Cölestine boğuk bir iniltiye tutuldu: "İntikamı – Tanrı'nın intikamı üzerine olsun – seni katil" – "Bırak! – Bırak – defol, seni cehennem zebanisi!" diye ciyaklayan subay çırpıncasına bir ayak hareketiyle Cölestine'yi kendinden uzağa itti ve kapıya davrandı. İhtiyar yoluna çıktı, o da hemen bir tabanca çıkardı, namlusu ihtiyara dönük, "Babasından çocuğunu çalma niyetinde olanın kafasına kurşun," diye bağırarak merdivenlerden aşağı koştu, çocuğu bırakmadan atına sıçradı ve dörtnala oradan uzaklaştı. – Cölestine'nin hali ne olur ve onunla ne yaparız telaşıyla dolan evin hanımı dehşet verici ölü maskesi karşısındaki ürpertisini yenip ona yardım etmek üzere yanına koştu. Cölestine'yi odanın ortasında kolları aşağı sarkık, heykel gibi dururken bulunca çok şaşırdı. – Onunla konuştu, cevap yok. Maskenin görüntüsüne katlanamayınca, kadının yüzüne yerde duran peçeyle sardı, tek kıpırtı ve hareket yok. Cölestine, evin hanımını yeniden, kendisini bu uğursuz yabancından kurtarsın diye canıgönülünden Tanrı'ya yakartacak kadar kaygı ve acıyla dolduran otomata benzer bir hale dönüşmüştü. Duası derhal kabul oldu, çünkü az önce, Cölestine'yi getiren araba kapının önünde durmuştu. Başrahibe, onunla birlikte ihtiyar belediye reisinin yüce velinimetini Prens Z. geldi. Prens az önce olanları öğrenince oldukça mülayim ve sakin bir tavırla, "Öyleyse gecikmişiz ve takdiri ilahiye razı geleceğiz," dedi. Kaskatı ve sessiz, tek bir iradi davranış göstermeden kendisini götürüp hemen hareket eden arabaya oturtmalarına izin veren Cölestine'yi aşağı indirdiler. İhtiyar ve ailesi kendilerini, ancak şimdi çok korktukları

kötü, hayaletvari bir rüyadan uyanıyorlarmış gibi hissediyorlardı.

Belediye reisinin evinde gerçekleşen bu olaydan kısa bir süre sonra O.'daki Cistercium Manastırı'nda bir rahibe alışagelmedik bir merasimle defnedildi ve bu rahibenin, halası Prenses Z. ile İtalya'ya gittiği sanılan Kontes Hermenegilda von C. olduğuna dair budalaca bir söylenti çıktı. Aynı vakitlerde Hermenegilda'nın babası Kont Nepomuk von C. Varşova'da görüldü ve Ukrayna'daki küçük bir arazisini kendine saklayıp geri kalan tüm hatırı sayılır varlığını yeğenleri, Prens Z.'nin oğullarına, mahkeme kararıyla kısıtlama olmaksızın devretti. Kızının çeyizi ne olacak diye sorduklarında hüzünlü ve ağlamaklı bakışını göğe kaldırıp boğuk bir sesle dedi ki: "Onun çeyizi var!" – Sadece Hermenegilda'nın manastırdaki ölümüne dair o söylentiye doğrulamakla kalmadı, aynı zamanda Hermenegilda'nın başında duran ve onu cefakâr bir şehit misali vakitsiz mezara sokan kör talihi de açıkladı. Vatanın elden gidişiyle boynu bükük kalan, fakat ölmemiş olan bazı vatanseverler, kontu tekrar, Polonya devletini eski konumuna getirmeyi amaçlayan gizli bağlantılara sokmaya niyetlendiler, fakat başka zaman olsa her tür cüretkâr teşebbüse sarsılmaz cesaretiyle koşacak özgürlük ve vatan sevdalısı ateşli adamı değil, tüm dünya işlerine sırt çevirmiş, kendini derin yalnızlığında gömmek üzere olan, yoğun ıstırapla dağılmış, çaresiz bir ihtiyar buldular. Polonya'nın ilk bölünmesinden sonra direnişe hazırlanıldığı dönemlerde Kont Nepomuk von C.'nin malikânesi, vatanseverlerin gizli toplanma yeri idi. Burada ruhları, düşen vatanları için mücadele ateşiyle dolardı. Burada kutsal melek misali gökten gönderilmiş gibi Hermenegilda genç kahramanların arasına katılırdı. Ülkesinin kadınlarına mahsus özelliğiyle her şeye, hatta siyasi görüşmelere bile katılıp durumu iyice gözden ge-

çirip tartarak, hatta bazen diğer herkese muhalif olarak daha on yedisine bile basmamışken, olağanüstü keskin zekâsı ve dirayetiyle genellikle sonuca götüren fikirler öne sürerdi. Aralarında onun gibi meseleyi çabuk kavrayıp doğru yorumlar yapabilen yirmi yaşlarındaki ateşli, çok kabiliyetli bir delikanlı olan Kont Stanislaus von R.'den başka kimse de yoktu. Böylece Hermenegilda'yla Stanislaus sık sık hızlı tartışmalarla dile getirilen konuları görüşüyor, teklifleri yokluyor –kabul ediyor– reddediyor, başkalarını sunuyorlardı ve kızla oğlanın arasındaki ikili konuşmaların sonuçları sıklıkla, fikir vermek için orada bulunan yaşlı, politikadan anlayan adamlarca bile bir işe başlamak için en akıllıca ve en iyi yol olarak takdir edilmek durumunda kalıyordu. Harika kabiliyetleriyle vatanın selameti için filizlenecek gibi görünen bu ikisinin birleşmesinden daha normal ne olabilirdi. Fakat diğer taraftan iki ailenin daha yakınlaşması şu yüzden de o an siyaseten önemliydi ki, bunlar, Polonya'daki bazı başka ailelerde görüldüğü üzere farklı taleplerin sevdalılarıydılar. Bu görüşler kulağına çalınan Hermenegilda, kendisi için belirlenen kocayı vatanın bir hediyesi olarak kabul etti ve böylece nişan şenlikleriyle babasının arazisinde gerçekleşecek vatansever toplantılara karar verildi. Polonyalıların mağlup oldukları, Kosziusko'nun ölmesiyle fazlaca kendine güven ve yanlış beklentili bir şövalye sadakatine dayanan girişimlerinin akim kaldığı bilinmektedir. Eski askerî kariyeri, gençliği ve gücüyle kendisine orduda bir yer edinen Kont Stanislaus aslanlar gibi çarpışmıştı. Zar zor rezil esaretten kaçarak ölümcül yaralı halde geri döndü. Sadece Hermenegilda onu hayata bağlıyordu, onun kollarında teselliyi, yitmiş ümitleri tekrar bulurum sanıyordu. Aşağı yukarı yaraları iyileşir iyileşmez, oradan tekrar, en acı verici şekilde yara alacağı Kont Nepomuk'un arazilerine koşturdu. Hermenegilda onu

adeta alaycı bir küçümsemeyle karşıladı. "Vatanı için ölüme gitmek isteyen kahramanı mı görüyorum?" – Ona böyle seslendi; ahmak bir çılgınlık içinde damadı, muhteşem şövalye devirlerinin yalnızca kılıcı bile orduları devirebilen kahramanlarından biri sanmıştı. İnsan gücünün, vatan toprağı üzerine akan köpürücü, her şeyi yutucu fırtınaya her zaman karşı koyamadığına dair tüm yeminler neye yarar, tutkulu aşkının tüm yalvarmaları neye yarardı; Hermenegilda, buz gibi kalbi ancak dünya işlerinin vahşi kargaşasında alevlenebilirmiş gibi, Kont Stanislaus'a ancak yabancıları vatan topraklarından def ederlerse elini vereceğı kararında diretti. Kont, Hermenegilda'nın onu asla sevmediğini çok geç anladı, aynı şekilde Hermenegilda'nın öne sürdüğü belki asla veya en azından ancak ileriki zamanlarda gerçekleştirilebileceğine ikna oldu. Ölene kadar sadakat yeminiyle sevgilisini terk edip kendisini İtalya'ya savaşa götüren Fransız hizmetine girdi. – Polonyalı kadınlar için derler ki, kendilerine has kaprisleriyle öne çıkarılmış. Derin hisler, fedakârca kayıtsızlık, soğukkanlı feragat, kor gibi ihtiras, kaskatı soğukluk, tüm bunlar, alaca bulaca halde mizaçlarında bulunur, en derinleri hareketli bir nehrin daimi değişimle şırıldayan dalgalarının oyununa benzer şekilde yüzeydeki tuhaf, kararsız hareketliliğı oluşturuyordu. – Hermenegilda kayıtsızca damadın ayrılmasını seyretti, ama yalnız en hararetli bir aşkın yol açacağı türden tarifsiz bir hasretle yandığını hissettiğinde daha birkaç gün ancak olmuştu. Savaşın galeyanı geçmiş, af ilan edilmişti. Polonyalı subaylar esirlikten azat edildi. Böylece Stanislaus'un silah arkadaşlarından çoğı yavaş yavaş kontun malikânesinde toplandılar. Derin bir ıstırapla o talihsiz günleri ve aynı zamanda büyük bir coşkuyla, Stanislaus başta olmak üzere hepsinin savaşırkenki aslan gibi cesaretlerini andılar. Stanislaus, her şeyin yitik görüldüğü

anda geri çekilen taburları tekrar cepheye yolladı, bu gözüpekliliğiyle düşman hatlarını yarmayı başardı. Günün kaderi belli olacaktı ki ona bir kurşun isabet etti ve, "Vatanım – Hermenegilda!" diye bağırmasıyla kan revan içinde atından düştü. Bu hikâyenin her kelimesi Hermenegilda'nın kalbinin derinlerine hançer gibi saplanıyordu. "Hayır! Onu ilk gördüğüm andan beri tarifsiz bir şekilde sevdiğimi bilmiyordum! – Nasıl lanet bir körlük zavallı beni baştan çıkarıp da benim asıl hayatım olan o var olmadan yaşayacağımı düşündürebildi! – Onu ölüme yolladım – bir daha geri dönmeyecek!" – Hermenegilda böylece, herkesin içini yakan dövünmelere başladı. Daimi bir rahatsızlığın çilesiyle uykusuz, gece vakitleri parkta dolanıyor ve gece rüzgârı sözlerini uzaktaki sevgilisine taşıyabilirmiş gibi boşluğa bağırıyordu: "Stanislaus – Stanislaus – geri dön – benim – Hermenegilda çağırıyor seni – beni duymuyor musun – geri dön, yoksa endişeli hasretim, devasız ümitsizliğimin içinde eriyip gideceğim!" –

Hermenegilda'nın aşırı gergin hali, onu binlerce deliliğe sürükleyen gerçek bir çılgınlığa dönecekmişe benziyordu. Sevgili çocuğu için acı ve endişeyle dolan Kont Nepomuk, doktor yardımının etkisi olabileceğini zannediyordu ve sahiden de bir müddet malikânede kalmaya ve acı çeken kadınla ilgilenmeye razı gelen bir doktor bulmayı başardı. Fizikiden çok ruhani olan tedavi metodu ne kadar iyi düşünülmüş olsa da, gerçekten iyileşmesi söz konusu olabilecek miydi, bu şüpheli görünüyordu, zira uzun bir sessizlikten sonra hiç beklenmedik şekilde yeniden tuhaf tuhaf şiddetli nöbetler başlıyordu. Acayip bir gelişme meseleye bambaşka bir hal kazandırdı. Hermenegilda az önce, en tatlı isimleri verdiği sevgilisi gibi hep bağrına bastığı bir mızraklı süvari oyuncağını, şarkı

söylemek istemediği için öfkeyle ateşe fırlatmıştı: *Pod-rosz twoia nam niemila, milsza przyiasnu Kraiwbyla*¹ vs. Arkasından paldır küldür birisinin yürüdüğünü duyduğunda gezisinden odasına geri dönmek üzere sahanlıkta bulunuyordu. Etrafına bakındı, sol kolu sargılı, Fransız avcı alayından üniformalı bir subay görüp, "Stanislaus, Stanislaus!" diye yüksek sesle bağırarak baygın, kendini onun kollarına attı. Hayret ve şaşkınlıktan yere mihlanan subay, dolgun ve yapılı olan, yani az buz bir ağırlığı olmayan Hermenegilda'yı, kullanabildiği tek koluyla dik tutmaya az gayret etmedi. Kadını sımsıkı kendine bastırdı ve Hermenegilda'nın kalp atışını göğsünde hissettiğinde, bunun şimdiye dek yaşadığı en heyecan verici maceralardan biri olduğunu kendine itiraf etmek zorunda kaldı. Saniyeler geçiyordu, subay kollarında tuttuğu bu şirin kimsenin binlerce elektrik kıvılcımıyla fişkıran aşk ateşinden yanıp kavrulmuş, o tatlı dudaklara alev gibi öpücükler konduruyordu. Odasından çıkan Kont Nepomuk onu bu halde buldu. Kendi de sevinçten çılgılık atarak, "Kont Stanislaus!" diye bağırdı. – O an Hermenegilda uyanıp tamamen kendinden geçmişçesine yeniden bağırarak ona tutkuyla sarıldı: "Stanislaus! – Sevgilim! Kocam!" – Subay yüzü kızarmış, titrer halde – şaşkına dönmüş, Hermenegilda'nın hummalı sarılışından kendini yavaşça kurtararak bir adım geriledi. "Bu hayatımın en tatlı ânı – ama bana sadece yanığı getirecek bir saadetin sefasını sürmeyeceğim – Stanislaus değilim ben – ah, ben o değilim." – Subay kekeleyerek ve tereddütle bunları söyledi; Hermenegilda dehşet içinde geriye atıldı ve ona daha dikkatle bakınca, subayın sevgilisiyle olan mu-

1. (Leh.) "Seyahatini beğenmedik, ülkedeki dostluğumuz daha çok hoşumuza gidiyordu." Polonyalı subay, devlet adamı ve ulusal kahraman Kościuszkos Amerika'ya göç ederken söylenen bir polonezin mısraları. (Ç.N.)

azzam benzerliğinin kendisini yanılttığına kanaat getirerek ağlaya sızlaya oradan kaçtı. Subay kendini Kont Stanislaus'un küçük yeğeni Kont Xaver, von R. olarak tanıttı, Kont Nepomuk, oğlanın bu kadar kısa zamanda güçlü kuvvetli bir delikanlı biri halini almasına inanamadı. Şüphesiz savaşın güçlüğüne yüzüne, tüm duruşuna normalde olacağından daha erkeksi bir karakter vermesi de söz konusuydu. Zira Kont Xaver, büyük yeğeni Stanislaus, Fransız hizmetine girip İtalya'da savaştığı zamanlar vatanı terk etmişti. O zamanlar daha ancak on sekizindeyken çok geçmeden temkinli ve aslan yürekli bir savaş kahramanı olarak, başkumandan tarafından emir erliğine getirilmek suretiyle kendini göstermişti ve şimdi, yirmi yaşında bir delikanlıyken albaylığa terfi etmişti bile. Aldığı yaralar onu bir müddet dinlenmeye zorlamıştı. Vatanına geri döndü ve Stanislaus'un sevgilisine ilettiği şeyler yolunu, sevgilinin kendisi gibi karşılandığı Kont Nepomuk'un malikânesine düşürdü. Kont Nepomuk'la doktor, her ikisi de utanç ve acıyla mahvolan ve Xaver evde bulunduğu müddetçe odasından çıkmak istemeyen Hermenegilda'yı sakinleştirmek için akla gelebilecek her zahmete katlandılar, fakat nafile. Xaver, Hermenegilda'yı tekrar göremeyecek kadar kendini kaybetmişti. Kadına, suçsuz yere talihsiz bir benzerliğin cezasını çok acı şekilde çektiğini yazdı. Fakat sadece ona değil, bizzat âşık Stanislaus'a da bu uğursuz ânın sebep olduğu felaket isabet ediyordu; zira tatlı aşk haberlerinin elçisi olarak, yanında taşıdığı Stanislaus'un mektubunu gerektiği gibi teslim edemediği gibi Stanislaus'un o anda aceleden yazamadıklarını doğrudan kendisinden dinleme fırsatı da kaçmış oluyordu. Xaver'in ilgisini çektiği Hermenegilda'nın oda hizmetçisi uygun bir saatte bu vazifeyi üstlendi ve babanın da doktorun da elinden gelmeyen şeyi Xaver yazısıyla başardı, Hermenegilda onu

görmeye karar verdi. Kadın onu derin bir sessizlik içinde bakışları aşağı eğik, odasında karşıladı. Xaver hafif sallantılı adımlarla yaklaştı, kadının oturduğu sedirin önüne yerleşti; fakat sandalyesinden aşağı doğru eğilerek, oturmaktan çok Hermenegilda'nın önünde diz çöküyordu ve böylece en dokunaklı ifadelerle, en affedilmez bir kabahat işlemiş gibi, sevgili dostunun saadetini hissettiren o yanlışının suçunu kendisine yüklemesin diye yalvardı. Yeniden kavuşmanın hazzıyla kendisine değil, hayır bizzat Stanislaus'a sarılmıştı o. Mektubu teslim edip Stanislaus'un gerçek bir şövalye sadakatiyle en kanlı mücadelelerde bile nasıl karısını düşündüğünü, kalbinin özgürlük ve vatan için nasıl yanıp tutuştuğunu vs. anlatmaya başladı. Xaver coşkulu bir hararetle anlatıyordu, çok geçmeden tüm çekingenliğini yenip ilahî gözlerinin büyümlü bakışını kendisine yönelten Hermenegilda aklını başından almıştı, fakat Turandot'nun bakışının yöneldiği yeni Calaf¹ gibi, o bakışın tatlı hazzından titreyerek zor hikâyesine devam edebiliyordu. Parlak alevlerle artan ihtirasına karşı içten içe mücadele etmekten mustarip, farkına varmadan kendini tek tek muharebelerin detaylı tasvirlerinde kaybetti. Süvari saldırılarından – patlattıkları maddelerden – fethettikleri bataryalardan bahsediyordu. – Hermenegilda sabırsızlıkla bağırarak sözünü kesti: "Ah, bir cehennem oyununun kanlı sahneleri olan bu şeyleri bırak – söyle! – Bana sadece, onun beni sevdiğini, Stanislaus'un beni sevdiğini söyle!" – O an Xaver cesarete gelip Hermenegilda'nın sıkı sıkıya göğsüne bastırıldığı elini kavradı. "Onu, Stanislaus'un bizzat kendisini dinle!" diye bağırdı, artık dudaklarından, ancak insanın içini tüketici bir ihtirasın çılgınlığına özgü en alev-

1. İtalyan besteci Giacomo Puccini'nin yapıtı *Turandot*'a gönderme. (Y.N.)

li bir aşkın yeminleri dökölüyordu. Hermenegilda'nın ayaklarına kapanmıştı, kadın onu kollarıyla sarmalamıştı, fakat adam hızla fırlayıp kadını göğsüne basacakken şiddetle itildiğini hissetti. Hermenegilda ona donuk ve tuhaf bir bakışla bakıyordu, sonra boğuk bir sesle dedi ki: "Değersiz kukla, seni göğsümde canlanacağın kadar ısıtsam da Stanislaus değilsin ve asla olmayacaksın!" – Bunun üzerine sessiz, yavaş adımlarla odadan çıktı. Xaver tedbirsizliğini çok geç fark etti. Akrabasının sevgilisi Hermenegilda'ya çılgınca âşık olduğunu açıkça hissediyordu, fakat aynı şekilde, ahmak tutkusunun yararına atmaya niyetlendiği her adımda kendini dostuna vefasızlıkla suçlayacağını biliyordu. Hermenegilda'yla tekrar görüşmeden hemen yola çıkmak, eşyalarını toplayıp arabasının hazırlanmasını emretmeye kadar derhal uygulamaya başladığı kahramanca karar buydu. Xaver kendisiyle vedalaşırken Kont Nepomuk hayretler içindeydi; onu durdurmak için her şeyi yaptı, fakat gerçek zihin gücünden ziyade bir nevi krampın yol açtığı bir ısrarla Xaver, özel sebeplerin onu burada durmaktan alıkoyduğunda diretti. Kılıcı kuşanmış, sefer başlığı elinde, odanın ortasında duruyordu, uşağı paltosuyla sahanlıktaydı – aşağıda kapının önünde atlar sabırsızca kişniyordu. – O sıra kapı açıldı, Hermenegilda içeri girdi, anlatılamaz bir edayla konta doğru yürüyüp şirince gülümseyerek dedi ki: "Gitmek mi istiyorsunuz, sevgili Xaver? – Oysa ben sevgili Stanislaus'um hakkında daha neler duymak istiyordum! – Anlattıklarınızın beni nasıl teselli ettiğini biliyor musunuz acaba?" – Xaver kıpkırmızı kesilip gözlerini aşağı indirdi, oturdular, Kont Nepomuk dur durak bilmeden Hermenegilda'yı aylardan beridir böyle şen şakrak bir halde görmediğini ileri sürdü. Vakti geldiği için bir işaretiyle aynı odada akşam yemeği hazırlandı. Kadehlerde en soylu Macar şarabı köpürüyordu, yanak-

ları kor kor Hermenegilda, sevgilisinin hatırasına, özgürlük ve vatana kaldırdığı dolu kadehinden yudumladı. Xaver içinden, "Gece yola çıkarım," diye düşündü ve sahiden de sofra kaldırılınca uşağa araba bekliyor mu diye sordu; araba, diye karşılık verdi uşak, Kont Nepomuk'un emriyle çoktan boşaltılmış, koşumu çıkarılıp arabalığa götürülmüştü, atlar ahırda yemleniyor ve Woyciech de aşağıda saman balyalarının üzerinde horluyordu. Xaver işi oluruna bıraktı. Hermenegilda'nın beklenmedik görüntüsü, Xaver'i kalmasının sadece mümkün değil, aynı zamanda akıllıca olacağına inandırmıştı ve bu inançla, meselenin sadece kendini tutmak, yani içindeki tutkunun Hermenegilda'nın ruhsal durumunu tahrik ederek kendisine her bakımdan zararlı olabilecek taşkınlıklarına karşı koymak olduğu kanaatine varmıştı. Bundan sonrası nasip meselesiydi, böylece Xaver, Hermenegilda rüyalarından uyanıp bugünün neşesini dünün kasvetine tercih edecek olursa bu, şartların ortaya çıkardığı bir durum olacak ve vefasızlık, dosta ihanet akla gelmeyecektir, diye karar kıldı. Xaver ertesi gün Hermenegilda'yı yeniden görünce sahiden de, ateşli kanını kaynatabilecek en ufak şeyden bile itinayla kaçınarak tutkusunu dizginlemeyi başardı. En katı adap sınırları içinde kalarak, hatta soğuk merasimlere bile riayet ederek konuşmasına, kadınlara tatlı şekerle felaket getirici zehri veren o zarafetin kıvraklığını kazandırdı. Yirmi yaşında bir delikanlı ve gerçek aşk meselelerinde tecrübesiz olan Xaver, içindeki fenalığın güvenli ölçüsünün kılavuzluğunda, tecrübeli ustanın sanatını geliştirdi. Sadece Stanislaus'tan, onun tatlı sevgilisine duyduğu tarifsiz aşktan bahsediyor, fakat alevlendirdiği közlerin arasından maharetle kendi resmini parlatmayı beceriyordu, öyle ki korkunç şaşkınlığı içinde Hermenegilda, orada olmayan Stanislaus'la yanında bulunan Xaver'in resimlerini nasıl ayıracağını

bilmiyordu. Xaver'in dostluğu çok geçmeden heyecanı uyanmış Hermenegilda için ihtiyaç oldu, böylece neredeyse mütemadiyen ve sıklıkla tatlı aşk sohbetlerinde birlikte görülür oldular. Alışkanlık gitgide Hermenegilda'nın çekingenliğini yendi ve aynı derecede Xaver, başlarda akıllıca bir tedbirle içine hapsediği soğuk kural-
ların sınırlarını aştı. Hermenegilda ile Xaver parkta kol kola geziyorlardı, Xaver odada yanında oturarak şanslı Stanislaus'tan bahsederken kadın elini onun eline koyuyordu. Mesele devlet işleri, vatan davası olmadıkça Kont Nepomuk derinlere bakacak kudrette değildi, yüzeyde algılayabildiği şeyle yetiniyordu, başka her şey için ölü olan mizacı hayatın, önünden kaçan karelerini ayna misali sadece o an yansıtabiliyordu, bunlar iz bırakmadan kaybolup gidiyordu. Hermenegilda'nın içinden geçenleri sezmeksizin, nihayet budala ve çılgın tavrıyla sevgilisinin yerine koyduğu bebekleri, canlı bir delikanlıyla değiştirmiş olmasını doğru buluyor ve kurnazlıkla, damat olarak Stanislaus kadar seveceği Xaver'in yakında onun yerini alacağını öngörebildiğini sanıyordu. Sadık Stanislaus'u artık düşünmüyordu bile. Xaver de buna inanıyordu, zira artık birkaç ay geçtikten sonra, tüm varlığı Stanislaus'un hatırasıyla dolu görünse de Hermenegilda, Xaver'in kendisine taliplisi olarak daha da yanaşmasına müsaade ediyordu. Bir sabah Hermenegilda'nın oda hizmetçisiyle kendini içeri kapattığı ve kimseleri görmek istemediği söylendi. Kont Nepomuk olsa olsa çok geçmeden yatışacak yeni bir şiddetli nöbetin gelmiş olacağını düşündü. Kont, Xaver'den, Hermenegilda üzerinde kazandığı gücü şimdi onun yararına kullanmasını rica etti; fakat Xaver, Hermenegilda'ya herhangi bir şekilde yaklaşmasının reddedilişinde değil, tüm karakterinde tuhaf bir değişiklik gördüğünde şaşkınlıklar içinde kaldı. Başka zamanlardaki adeta ukala çıkışı yerine, sesinin

tonu değişmiş – ifadesi zayıf ve alakasız olmuş halde sanki hayalet görmüş gibi ürkekti. – Artık kesinlikle Varşova'ya gitmesi gerektiğinden, Hermenegilda'yı bir daha asla görmeyeceğinden –son zamanlarda onun rahatsız varlığının içinde korku ve dehşet uyandırdığından– aşkın tüm mutluluğundan vazgeçeceğinden, ancak şimdi, Hermenegilda'nın delilik sınırındaki sadakatinde, arkadaşına karşı işleyeceği vefasızlığı büyük bir mahcubiyetle hissettiğinden, tez elden kaçmasının tek çaresi olduğundan bahsediyordu. Kont Nepomuk olan biteni kavrayamadı, ancak sonunda, Hermenegilda'nın çılgın tutkusunun delikanlıya bulaştığını fark etmişe benziyordu. Ona bunu ispatlamaya çalıştı, fakat nafile. Nepomuk, Hermenegilda'nın acayip haline şifa olmasının, yani onu tekrar görmesinin zaruretinin ne kadar ispata çalıştıysa Xaver o denli direniyordu. Xaver sanki görünmez, karşı konmaz bir gücün hareketiyle aşağı koşup kendini arabaya atarak oradan uzaklaştığında tartışma hemencecik bitivermişti.

Hermenegilda'nın tavırlarından ötürü keder ve öfkeyle dolu Kont Nepomuk artık onunla ilgilenmedi, böylece rahatsız edilmeden, odasında kapalı, hizmetçiden başka kimse tarafından görülmeden günler geçti.

Bir gün kapı aılıp Hermenegilda aşağılara sarkan matem elbisesiyle içeri girdiğinde, kafası Polonya'nın vaktiyle sahte bir put gibi tapındığı adamın kahramanlıklarıyla dolu Nepomuk, derin düşünceler içinde odasında oturuyordu. Kızı yavaş, ciddi adımlarla konta yaklaştı, sonra dizleri üzerine çöküp titrek bir sesle dedi ki: "Babacığım – sevgili kocam Kont Stanislaus öte dünyaya göçtü – kanlı bir savaşta kahramanca öldü: – şimdi karşında acınası dulu diz çöküyor!" – Daha birkaç gün önce Kont Stanislaus'un sağlıklı olduğu haberleri geldiğinden Kont Nepomuk, bunu Hermenegilda'nın mahvolmuş

ruh halinin yeni bir tezahürü sandı. Hermenegilda'yı yavaşça kaldırıp dedi ki: "Sakinleş sevgili kızım, Stanislaus'un durumu iyi, yakında kollarına koşacak." – O an Hermenegilda canını veriyormuş gibi iç geçirip ağır ıstı-
rabının perişanlığıyla kontun yanına, sedirin menderine çöktü. Fakat birkaç saniye sonra tekrar kendine gelip inanılmaz bir sakinlik ve rahatlıkla dedi ki: "Sevgili babacığım, bırak da sana her şey nasıl oldu, anlatayım, çünkü beni Kont Stanislaus von R.'nin dulu olarak tanıyabilmen için bunu bilmen lazım. – Altı gün önce akşam kızılığında parkımızın güney tarafındaki kameriyede bulunuyordum. Tüm fikrim, tüm varlığım sevgilime yönelmiş halde gözlerimin elimde olmadan kapandığını hissettim, ama uykuya değil, uyanıkken rüya görmekten başka bir şekilde adlandıramayacağım garip bir hale düştüm. Fakat çok geçmeden etrafımda vızıltılar ve gümbürtüler duydum, vahşice bir vuruşma işitiyordum, hemen yakınlarda mermi üzerine mermi yağıyordu. Sıçradım, kendimi cephede bir kulübede bulduğumda az hayrete kapılmadım. Önümde bizzat o – Stanislaus'um diz çöküyordu. – Onu kollarımla sardım, göğsüme bastırdım – 'Tanrı'ya şükür,' dedi, 'sağsın, benimsin!' – Nikâhtan hemen sonra bayılıverdiğimi söyledi, bense ancak şimdi, o an cephedeki kulübeden çıktığını gördüğüm Rahip Cyprianus'un çarpışmanın gürültüsü altında, yanibaşımızdaki muharebenin kızılca kıyametinde yakındaki şapelin içinde nikâhımızı kıydığını hatırladım. Altın alyansım parmağında parlıyordu. Kocama tekrardan sarıldığımda mutluluğum tarif edilemezdi; yüzü gülmüş bir kadının hiç hissetmediği isimsiz bir coşku içime işliyordu – hislerimi yitirdim – o an buz gibi bir don suratımı yaladı – gözlerimi açtım – dehşet vericiydi! Azgın muharebenin karmaşası ortasında – önümde, muhtemelen beni içinden kurtardıkları yanan cephe kulübesi! – Stanis-

laus düşman atlılarının kışkacında – arkadaşları onu kurtarmaya koşturuyor – çok geç, arkadan bir atlı onu atından deviriyor.” – Dehşet verici ıstırapın ağırlığı altında Hermenegilda yeniden baygın, yere düştü. Nepomuk kuvvetlendirici ilaçlara bakındı, fakat bunlara gerek yoktu, Hermenegilda inanılmaz bir güçle toparlandı. “İlahî irade gerçekleşti,” dedi boğuk ve ciddi bir sesle, “yakınmak bana yaraşmaz, ama ölene dek kocama sadık olarak hiçbir dünyevi bağ beni ondan ayıramayacak. Onun yasını tutmak, onun için, iyiliğimiz için dua etmek, benim yazgım artık budur ve hiçbir şey bunu bozamayacaktır.” Kont Nepomuk, Hermenegilda’nın içten içe beslenen çılgınlığının o hayalle birlikte rahatladığına inanmakta haklıydı ve Hermenegilda’nın kocasına tuttuğu sakin, münzevi matemi, hızlı ve rahatsızlık verici bir hayata izin vermediğinden, Kont Stanislaus’un gelişiyi hemen sona eriverecek olan bu durum Kont Nepomuk için de uygundu. Nepomuk ara sıra ağzından rüya ve hayal lafı kaçırarak olsa Hermenegilda ıstırapla gülümsüyor, sonra parmağına takılı altın yüzüğü ağzına götürüp onu sıcak gözyaşlarıyla ıslatıyordu. Kont Nepomuk hayretle, bunun gerçekten daha önce kızında hiç görmediği bambaşka bir yüzük olduğunu fark etti, ne var ki onu yüzlerce farklı durumda elde etmiş olabileceğinden bunun peşine düşme zahmetine bile katlanmadı. Onun için daha önemli olan, Kont Stanislaus’un düşmana esir düştüğü haberi idi. Hermenegilda kendine has bir şekilde rahatsızlanmaya başladı, sık sık tam olarak hastalık diyemeyeceği, ama garip şekilde tüm varlığına işleyen tuhaf bir histen yakınıyordu. Tam bu vakitlerde Prens Z. eşiyle geldi. Hermenegilda’nın annesi erken yaşta ölünce prenses onun yerine geçmişti ve bu yüzden Hermenegilda tarafından çocuksu bir bağlılıkla karşılanmıştı. Hermenegilda bu vakur kadına hüzne batmış bir şekilde tüm kalbini açıp

Stanislaus'la gerçekten nikâhlarının kıyıldığına dair en inandırıcı delillere sahip olduğunu ileri sürse de çıldırmış hayalperest diye azarlanınca çok içerledi. Her şey hakkında bilgisi olan ve Hermenegilda'nın ruh halinin mahvolduğuna kanaat getiren prenses, ona karşı çıkmaktan sakındı; ona zamanın her şeyi aydınlayacağını ve dindarca bir alçakgönüllülükle kendini tamamen ilahî iradeye adanmanın doğru karar olduğunu ileri sürdü. Hermenegilda fiziki durumundan bahsedip iç huzurunu bozuyormuş gibi görünen tuhaf nöbetlerinden bahsettiğinde prenses iyice dikkat kesildi. Prensесin nasıl endişeli bir özenle Hermenegilda'ya göz kulak olduğu ve tasasının, Hermenegilda'nın tamamen iyileşmiş görüldüğü derecede arttığı görülüyordu. Beti benzi atmış yanaklarıyla dudakları tekrar kızarıyor, gözleri kasvetli ve endişe verici ateşini kaybediyor, bakışı yumuşayıp sakinleşiyor, cılızlaşmış yerleri gittikçe daha da yuvarlanıyordu, kısacası Hermenegilda tüm gençliği ve güzelliği içinde filizleniyordu. Bununla beraber prenses onu her zamankinden daha hasta görüyordu, zira, yüzünde ıstıraplı bir endişeyle, "Ne oluyor, neyin var çocuğum? – Ne hissediyorsun?" diye sorduğunda Hermenegilda sadece iç geçiriyor veya en azından solgunlaşıyordu. Kont Nepomuk, prens ve prenses, Hermenegilda'nın Stanislaus'un dulu olduğuna dair sabitfikrinin nereye varacağına dair fikir yürüttüler. "Maalesef ben," dedi prenses, "deliliğinin şifa bulacağını sanmıyorum, çünkü bedeni turp gibi sağlam ve ruhunun perişan durumunu tüm gücüyle besliyor – Evet," diye devam etti prenses ıstırapla önüne bakınca, "evet, haksız yere ve açıkça zararına olarak hasta gibi bakılıp okşanıp üzerine titrenmesine rağmen turp gibi sağlam." Prensес gözlerini Kont Nepomuk'a dikerek hızla ve kararlı bir şekilde, "Hayır! – Hermenegilda hasta değil, ama bir kabahat işlemesi imkân dahilinde değilse de

hamile olduğuna eminim,” dedi. Böyle söyleyerek ayağa kalkıp odadan çıktı. Kont Nepomuk’la prens birbirlerine yıldırım çarpmış gibi bakıyorlardı. Beriki önce söz alıp, karısının da bazen çok tuhaf hayallere kapıldığını söyledi. Fakat Kont Nepomuk çok ciddi bir şekilde dedi ki: “Prenses, Hermenegilda’nın bu türden bir kabahat işlemesinin imkân dahilinde olmadığını söylerken haklıydı, ama dün Hermenegilda önümde durduğunda benim de zihnimden kaçıkça bir fikir olarak şöyle bir şey geçti: Bakın hele, genç dul hamile kalmış; bu düşüncenin sadece endamına bakmakla bile ortaya çıkabileceğini, evet sana tüm bunları söylersem, prensesin sözlerinin beni nasıl mahzun bir endişe, hatta çok üzücü bir kaygıyla doldurduğunu söylersem halimi anlarsın.” “Öyleyse,” diye karşılık verdi prens, “doktor veya ebe gelip ya prensesin belki de çok aceleci olan hükmünü yok etsin veya utancımızı doğrulasın.” İki de günler boyu kararsızlık arasında boçaladı. İki de Hermenegilda’nın vücudunu şüpheli buluyordu, şimdi yapılacağa prenses karar vermeliydi. Gevezelik edebilecek bir doktorun müdahalesini istemeyip diğer türden yardımın herhalde beş ay içinde lazım olacağını söyledi. Kont Nepomuk dehşetle, “Hangi yardımın?” diye bağırdı. Prenses sesini yükseltip devam etti: “Artık hiç şüphe kalmadı, Hermenegilda ya anasının karından çıkmış en alçak ikiyüzlü veya ortada anlaşılmaz bir sır var – hamile işte, o kadar!” – Korkudan taş kesen Kont Nepomuk söyleyecek söz bulamadı; nihayet zorlukla toparlanıp prenesten ne pahasına olursa olsun Hermenegilda’ya, evine bu ebedî utancı getiren uğursuzun kim olduğunu söyletmesi için yalvardı. “Henüz,” dedi prenses, “Hermenegilda henüz, durumundan haberdar olduğumu sezmiyor. Durumunun ne olduğunu söyleyeceğim an için ümitliyim. Şaşkınlıkla ikiyüzlü maskesini düşürecek veya bunun nasıl olabileceğini rü-

yamda bile göremesem de masumiyeti inanılmaz bir şekilde kendini açığa çıkaracak.” – Daha aynı akşam prenses, her an anne olabilecekmış gibi görünen Hermenegilda’yla odasında yalnız kaldı. O sıra prenses zavallı çocuğu iki kolundan tuttu, doğrudan gözlerine bakıp kesin bir tonla dedi ki: “Tatlım, sen hamilesin!” O an Hermenegilda ilahî hazla bularanan bakışını yukarı kaldırıp en yüce bir coşkunluk tonuyla konuştu: “Anne, anne, biliyorum! – Sadık kocam vahşi düşmanlarının canice saldırılarında ölse de, anlatılmaz bir mutluluğa kavuşacağını uzun zamandır hissediyordum. Evet! – Dünyadaki en yüce mutluluğumun o ânı, içimde yaşıyor, sevgili kocamı, tatlı birleşmemizin kıymetli meyvesinde tekrar bulacağım.” Prensese sanki etrafındaki her şey dönmeye başlıyor, sanki hislerini kaybediyor gibi geliyordu. Hermenegilda’nın ifadesindeki hakikat – tutkunluğu, gerçekten nurlu hali, ikiyüzlü bir karakter ve aldatmaya dair tek düşünceye mahal bırakmıyordu, yine de iddiasına ancak deli saçmalığı denebilirdi. Bu son fikri benimseyen prenses, kuvvetle bağırarak Hermenegilda’yı yanından itti: “Akılsız! Hepimizin üzerine utanç ve rezalet getiren bu duruma seni bir rüya soktu demek! – Sanıyor musun ki beni bu çocukça masallarla uyutabilirsin? – İyice düşün – geçen günlerin tüm olaylarını aklından geçir. Pişmanca bir itiraf belki aramızı düzeltebilir.” Gözyaşları içinde, haşın ıstıraptan bitap Hermenegilda, prensesin önünde diz çöküp sızlandı: “Anne, sen de beni hayalperestlikle suçluyorsun, sen de kilisenin beni Stanislaus’la birleştirdiğine, benim onun karısı olduğuma inanmıyorsun? – Ama parmağımdaki yüzüğe baksana – ne diyorum ki ben! Sen, sen benim halimden anlıyorsun, bu seni rüya görmediğime ikna etmek için yeterli değil mi?” Prensес hayretler içinde, Hermenegilda’nın aklına kabahat işleyeceği fikrinin gelmemiş olduğunu, buna yaptığı imayı hiç kavra-

madığını, hiç anlamadığını fark etti. Ellerini prensesin göğsüne şiddetle bastırarak Hermenegilda hâlâ, durumu şüphe götürmez olduğu için, kocasına inansın diye yalvarmaya devam ediyordu; tamamen yıkılan, kendini kaybeden kadın artık kendi de, bu zavallıya ne desin, burada var olan sırrın mahiyetini anlamak için hangi yola başvursun, bilmiyordu. Ancak birkaç gün geçtikten sonra prenses eşiyle Kont Nepomuk'a, kocasından hamile kaldığını sanan Hermenegilda'nın ağzından, kendinin de ruhunun derinliklerinde emin olduğundan fazlasını almanın imkânsız olduğunu açıkladı. Öfke içindeki adamlar Hermenegilda'yı ikiyüzlülükle suçladılar, özellikle de Kont Nepomuk, şayet kendisine bayat bir masal yutturma fikrinden yumuşak tavırla vazgeçmezse, bunu katı tedbirlerle denemek zorunda kalacağına yemin etti. Prenses ise, her tür sertliğin amaçsız bir zulümden başka bir şey olmayacağını söyledi. Zira kendisi, söylediği gibi, Hermenegilda'nın asla ikiyüzlülük etmediğine, bilakis söylediği şeye tüm kalbiyle inandığına emindi. "Dünyada," diye devam etti, "kavramaktan tamamen uzak olduğumuz bazı sırlar var. Ya düşünceyle etkileşimin fiziki bir etkisi de varsa, ya Stanislaus ve Hermenegilda arasında ruhani bir birleşme onu bizim için açıklanamaz olan bu duruma soktuysa?" Prenses, beylerin, insanoğlunun ortaya attığı en süzme fikir dediği düşüncesini ifade ettiğinde, tüm öfkelerine, bu feci ânın tüm sıkıntısına rağmen prensle Kont Nepomuk kahkahayla gülmekten kendilerini alamadılar. Yüzü kıpkırmızı kesilen prenses, kaba adamların böyle şeyleri anlayamayacağını, masumiyetine kesinlikle inandığı çocuğunun içine düştüğü tüm bu durumu yakışsız ve tiksindirici bulduğunu ve onunla çıkmaya niyetlendiği seyahatin, onu çevresindekilerin kötü niyet ve alayından koruyacak tek ve en iyi çare olduğunu söyledi. Kont Nepomuk bu fikirden çok

memnun olmuştı, çünkü Hermenegilda bile durumunu saklamadığı için, şayet namına leke gelmeyecekse, tanındıkların çevresinden uzaklaşması lazımdı.

Karar verilince herkes rahatladı. Kont Nepomuk, alayı en korktuğu şey olan el âlemden, bunu saklama imkânını gördüğünde bu can sıkıcı sırrı düşünmeyi bıraktı ve prensin, meselenin bu tuhaf durumunda, Hermenegilda'nın ikiyüzlü olmayan ruh halinde, şüphesiz bu inanılmaz esrarın çözülmesini zamana bırakmaktan başka yapacak bir şeyin olmadığı hükmü çok doğruydı. Tam karara bağlayıp ayrılacaklardı ki, Kont Xaver R.'nin ani gelişi, herkesin mahcubiyetine yeni bir dert ekledi. At sürmekten ter içinde kalmış, üstü başı toza bulanmış, azgın bir ihtirasla hareket eden birinin aceleciliğiyle Xaver odaya dalıp, selam vermeden, hiçbir âdeti dikkate almadan güçlü bir sesle bağırdı: "Kont Stanislaus, o öldü! – Esir düşmedi – hayır – düşmanlar tarafından tepelendi – işte delilleri!" – Sonra cebinden hızla çıkardığı mektupları Kont Nepomuk'un ellerine sıkıştırdı. Beriki telaş içinde okumaya başladı. Prenses kâğıtlara baktı, birkaç satır ancak okumuştı ki göğe yönelttiği bakışıyla ellerini birleştirip ıstırapla bağırdı: "Hermenegilda! – Zavallı çocuk! – Ne anlaşılmaz bir esrar!" – Stanislaus'un ölüm gününün Hermenegilda'nın verdiği bilgiyle örtüştüğünü, her şeyin, o felaket anda gördüğü gibi gerçekleştiğini anlamıştı. Xaver süratle ve ateşle, "Öldü," dedi, "Hermenegilda artık serbest, onu canı kadar seven benim, önümde artık bir mâni yok, onu sizden istiyorum!" – Kont Nepomuk cevap veremedi, prens bazı durumların teklifine karşılık vermeyi imkânsız kıldığını, şu an Hermenegilda'yı göremeyeceğini, yani en iyisinin geldiği gibi gitmesi olduğunu açıkladı. Xaver, Hermenegilda'nın mahvolmuş ruh hali söz konusuysa, bunu çok iyi bildiğini, ama bunu engel olarak görmediğini, zira tam da onunla evlenmesi-

nin bu halini sona erdireceği karşılığını verdi. Prenses, Hermenegilda'nın Stanislaus'a ölene kadar sadık kalacağına yemin ettiğini, bu nedenden dolayı herkesi reddedeceğini, ayrıca kendisinin kısa sürede şatodan ayrılacağını öne sürdü. Xaver o an kahkahayla güldü ve sadece babanın rızasına ihtiyacı olduğunu söyledi; Hermenegilda'nın kalbine girme işini kendisine bırakmalıydılar. Delikanlının fevri patavatsızlığına feci öfkelenen Kont Nepomuk, şu an için rızasını beklemenin boşuna olduğunu ve derhal şatoyu terk etmesi gerektiğini açıkladı. Kont Xaver ona dik dik baktı, sahanlığın kapısını açıp Woyciech'e bavulu içeri getirsin, eyerini çözüp atları ahıra götürsün diye bağırdı. Sonra odaya geri döndü, kendini pencerenin bitişiğinde duran koltuğa atıp sakin ve ciddi bir sesle Hermenegilda'yı görüp onunla konuşmadan, kendisini şatodan yalnız güç kullanarak atabileceklerini söyledi. Kont Nepomuk, öyleyse çok uzun kalması gerekeceğini ve müsaadesiyle kendisinin şatodan ayrılacağını belirtti. Kont Nepomuk, prens ve prenses, hepsi bunun üzerine Hermenegilda'yı elden geldiğince çabuk oradan uzaklaştırmak için odadan çıktı. Ne var ki tesadüf bu ya, Hermenegilda o saatte, alışkanlığına tamamen aykırı olarak parka gitmişti. Dibinde oturduğu pencereden bakan Xaver, onu uzaklarda yürürken gördü. Parka koştu ve parkın güney tarafındaki uğursuz kameriyeye adımını atacakken nihayet onu yakaladı. Durumu artık neredeyse herkesin fark edeceği şekildeydi. Xaver, Hermenegilda'nın yanına varınca, "Ey Yüce Tanrım," diye bağırdı, sonra ayaklarına kapanıp, alev alev aşkının en kutsal yeminleriyle kendisini kocası olarak kabul etmesi için yalvardı. Korku ve şaşkınlıktan kendini kaybeden Hermenegilda ona dedi ki: "Huzurumu bozmak için kör talih seni buraya gönderdi – sevgili Stanislaus'uma ölümüne sadakatle bağlı olarak asla, asla bir başkasının karısı ol-

mayacağım.” Ama Xaver rica ve yeminlerini kesmeyince, çılgın ihtirâsı içinde nihayet ona, yanıldığını, kendisine en tatlı aşk anlarını hediye ettiğini hatırlatınca, yerden sıçrayıp Hermenegilda’yı kollarına almak isteyince, kadın, çehresinde ölüm, onu tiksinti ve küçümsemeyle ittirip bağırdı: “Sefil, bencil deli, Stanislaus’la birleşmemin tatlı meyvesini asla yok edemezsin, sadakatimi bozma suçunu da işletemezsin bana – yıkıl karşımdan!” O sıra Xaver yumruğunu ona uzattı, kudurmuş bir alayla kahkahayı basıp bağırdı: “Deli kadın, o çocukça yemini kendin bozmadın mı? – Kalbinin altında taşıdığın çocuk, benim çocuğumdur, beni kucaklamıştın sen burada – benim âşığımdın ve karım olmazsan öyle de kalacaksın.” – Hermenegilda ona gözlerinde cehennemi bir ateşle baktı, sonra çığlığı bastı: “Canavar!” Ve ölümcül yara almış gibi yere düştü.

İntikam melekleri peşindeymiş gibi Xaver şatoya koştı, rastladığı prensesi hırçınca elinden tutup odaya çekti. “Beni tiksinererek reddetti – beni, çocuğunun babasını!” – “Azizler adına! Sen mi? – Xaver! – Tanrım! – Söyle, nasıl mümkün oldu bu?” – Prenses kapıldığı dehşetle böyle konuştu. Xaver daha sakince, “Kim isterse,” diye devam etti, “kim isterse lanetlesin beni, ama kimin kanı damarlarında o an benimki gibi kaynasa, o da ben gibi günaha girerdi. – Kameriyede Hermenegilda’ya tarif edemeyeceğim tuhaf bir durumda rastladım. Kanepenin üzerinde dalıp gitmiş ve rüya görüyormuş gibi yatıyordu. Tam içeri girmiştik ki ayağa kalktı, bana doğru geldi, elimden tutup ağır adımlarla kameriyeden geçti. Sonra diz çöktü, ben de aynısını yaptım, dua ediyordu, çok geçmeden zihninde önümüzde bir rahip gördüğünü fark ettim. Parmağından bir yüzük çıkarıp rahibe uzattı, ben

onu alıp parmağına, kendi parmağımdan çıkardığım altın bir yüzük taktım, sonra çok tutkulu bir aşkla kollarıma düştü – Ben kaçtığımda o derin, şuursuz bir uykuyla uyuyordu.” – Prenses tamamen kendini kaybedip, “Korkunç adam! – Adi günahkâr!” diye bağırdı. – Kont Nepomuk ve prens içeri girdi, birkaç kelimeyle Xaver’in itiraflarını öğrendiler, adamlar Xaver’in günahkâr eylemini affedilebilir ve Hermenegilda’ya olan bağı yüzünden telafi edilebilir bir şey olarak gördüklerinde prensesin narin mizacı ne derinden yaralandı. “Hayır,” dedi prenses, “Hermenegilda asla, cehennemin en hileli varlığı gibi hayatının en yüce ânını en müthiş bir günahla zehirleyen o kimsenin karısı olmayacak.” Kont Xaver soğuk, alaylı bir gururla, “Olacak,” dedi, “namusunu kurtarmak için benim karım olacak – ben burada kalıyorum, gerisi hallolur.” – O anda boğuk bir gürültü çıktı, bahçıvanın kameriyede cansız bulunduğu Hermenegilda’yı şatoya geri getirdiler. Sedire yatırdılar; prenses daha engel olamadan Xaver yaklaşıp elini tuttu. Hermenegilda o an, insanca olmayan, yok, vahşi bir hayvanın keskin çığlığına benzer dehşet verici bir bağırmaıyla havaya sıçradı ve tüyler ürpertici cezbe halinde konta alev saçan gözlerle baktı. Kont öldürücü bir yıldırım çarpmış gibi geriye doğru sendeleyip zor anlaşılır şekilde, “Atlar!” diye bir şey geveledi. – “Şarap! – Şarap!” diye bağırdı, birkaç kadeh devirdi, sonra biraz güçlenip atına atladığı gibi oradan savuştu. – Hermenegilda’nın ağır delilikten korkunç bir azgınlığa geçecekmiş benzeyen durumu, ancak şimdi Xaver’in fiilinin dehşetli ve telafi olmaz tarafını gören Nepomuk ve prensin fikirlerini de değiştirdi. Doktor çağıracaklardı, ama prenses sadece ruhani tesellinin işe yarayabileceği yerde doktorun yardımını geri çevirdi. O yüzden doktor yerine evin günah çıkarma papazı Karmelit keşişi Cyprianus geldi. Keşiş, mucizevi şekilde, Herme-

negilda'yı boş bakışlı deliliğin baygınlığından uyandırmayı başardı. Bununla da kalmadı! – Kız az sonra sakinleşip duruldu; gayet anlamlı şekilde prensese, doğumdan sonra hayatını O.'daki Cistercium Manastırı'nda daimi pişmanlık ve hüznün içinde geçirme dileğini ilettili. Matern elbiselerine suratını görölmez şekilde kapayan ve asla açmadığı bir peçe ilave etti. Rahip Cyprianus şatodan çıktı, ama birkaç gün sonra yeniden geldi. Bu arada Prens Z., L.'nin belediye reisine yazmıştı, Hermenegilda doğumunu orada bekleyecek ve prenses İtalya'ya seyahat edip sözüm ona Hermenegilda'yı da yanına alırken, evin akrabalarından olan Cistercium Manastırı başrahibesi tarafından oraya getirilecekti. – Gece yarısıydı, Hermenegilda'yı manastıra götürecek araba kapının önünde duruyordu. Kederden beli bükölen Nepomuk, prens ve prenses, vedalaşmak için talihsiz çocuğu bekliyorlardı. O sıra kız, peçesini takmış halde, keşişin elinden tutarak mumların iyice aydınlattığı odaya girdi. Cyprianus çok ciddi bir sesle dedi ki: "Aramıza yeni katılan Rahibe Cölestine, henüz dünyadayken ağır cürüm işledi, çünkü şeytanın günahı temiz ruhunu lekeledi, fakat bozulmaz vadi ona teselli – huzur ve ebedi saadet getirecek! – Dünyaya bir daha asla, güzelliğı şeytanın aklını çelen çehreyi görmeyecek. – Buraya bakın! – Cölestine kefaretime böyle başlayıp onu böyle bitirecek!" Böylece keşiş, Hermenegilda'nın peçesini kaldırdı, Hermenegilda'nın melek gibi çehresinin ebediyen kapatıldığı solgun ölü maskesini görünce, herkesi derin bir üzüntü ifadesi sardı! – Tek kelime etmeye mecalsiz halde, içini yiyip bitiren ıstıraptan bitap düşmüş olarak artık yaşayamayacağını düşünen babasından ayrıldı. Normalde metanetli bir adam olan prens gözyaşlarına boğuldu, sadece tüm kuvvetiyle o tüyler ürperten vadin korkusuyla mücadele eden prenses başı dik kalmayı becerdi. –

Kont Xaver'in Hermenegilda'nın ikâmetgâhını ve doğan çocuğun kiliseye adandığını nasıl öğrendiği açıklanamadı. Çocuğu çalmak pek işine yaramadı, zira P.'ye gelip de çocuğu güvendiği bir kadının ellerine, baksın diye teslim edecekken çocuk sandığı gibi soğuktan bayılmamış, bilakis ölmüştü. Bunun üzerine Kont Xaver iz bırakmadan ortadan kayboldu, kendini öldürdüğü sanılıyor. Genç Prens Boleslaw von Z., Napoli seyahatlerinde Posilippo yakınlarına geldiğinde aradan yıllar geçmişti. Oranın en iç açıcı semtinde, prensin, kendisine tüm Napoli'nin en baştan çıkarıcı manzarası diye methedilen manzaranın tadına varmak için çıktığı bir Camaldoli manastırı vardır. Tam, kendisine bahçedeki en güzel nokta olarak tarif edilen, dikkat çekici kayalığın tepesine çıkmak üzereyken, önünde büyük bir taşın üzerine oturmuş ve kucağında açık duran bir dua kitabı, uzaklara bakan bir keşiş fark etti. Temel hatları itibarıyla genç duran çehresi, derin bir kederle bozulmuştu. Keşişi daha da yakından seyredince prensin aklına karanlık bir hatırası geldi. Daha yakınlarına süzüldü ve dua kitabının Lehçe yazılmış olduğu hemen gözüne çarptı. Bunun üzerine keşişe Lehçe hitap etti, beriki korku içinde arkasını döndü, fakat prensi henüz fark etmişti ki yüzünü örtüp, kötü bir ruh kovalıyormuş gibi çabucak çalılardan kaçtı. Prens Boleslaw, Kont Nepomuk'a bu macerayı anlatırken, keşişin Kont Xaver von R.'den başkası olmadığını ileri sürdü.

TAŞ KALP

Gündüz vakti G. şehrine güney tarafından yarım saat kadar bir yol gidip yaklaşan her yolcunun gözüne, şose yolun sağ kısmından harika renklerdeki çatı tepeleriyle karanlık fundalıklara bakarak yükselen muhteşem bir malikâne çarpar. Bu fundalık, uzun bir yol boyunca vadi-den aşağı inen geniş bir bahçeyi çevreliyordu. Bu yoldan bir defa, çok sevgili okur, gelersen, ne biraz duraklamak-tan ne de mesela bahçıvana vereceğin küçük bahşişten gözün korksun, bunun yerine güzel güzel arabandan in ve bu iç açıcı malikânenin müteveffa sahibi G.'deki saray danışmanı Reutlinger'i çok iyi tanıdığını bahane ederek evle bahçenin kapısını açtır. Aslına bakarsan, şimdi sana anlatmak üzere olduklarımı sonuna kadar okumak hoşuna giderse, bunu yapmak için iyi bir sebebin de olacak; çünkü umarım, saray danışmanı Reutlinger o zaman, tüm tuhaf işi gücüyle, onu hakikaten de bizzat tanımuşsun gibi gözlerinin önüne gelecek. Daha dışından malikânenin kadim, grotesk bir şekilde rengârenk süslemelerle bezendiğini görürsün, haklı olarak bu kısmen anlamsız duvar resimlerinin bayağılığından yakınırsın, ama daha yakından bakınca yüzüne bu boyalı taşlardan özel ve harika bir ruhun esintisi çarpar ve kapıldığın hafif ürpertiyle geniş avluya adımını atarsın. Bölmelere ayrılmış, beyaz

alçı mermerler giydirilmiş duvarlarda en inanılmaz dola-
malarla insan ve hayvan suretleri, çiçekler, meyveler ve
taşlar tasvir eden çığ renklerle boyalı kenar süslemelerini
görürsün de anlamını başka açıklama olmadan sezdiğini
sanırsın. Alt katı enine işgal edip ikinci katın üstüne kadar
çıkan salonda yaldızlı kabartmalarla, özellikle de resim-
lerle ima edilen her şey, plastikten yapılmış gibidir. Görür
görmez XIV. Louis devrinin bozuk zevkinden bahsedec-
kysin, bu üslubun barok, allı pullu, göze batan, bayağı
tarafını kötüleyeceksin, lakin azıcık benim kafamdaysan,
hareketli bir hayal gücünden yoksun değilsen ki daima,
lütufkâr okur, sende bunun olduğunu farz edeceğim, o
zaman sahiden de aslı olan bu eksikleri unutacaksın. Bu
kuralsız keyfilik ustanın, üzerlerinde sınırsız hâkimiyeti
olduğu biçimlerle gözüpek oyunuymuş da, sonra her şey
dünya meşgalesinin, derin fakat ölümcül bir yaradan has-
ta bir mizaca mahsus en acı ironisiyle zincirlenmiş gibi
gelecek sana. Sana tavsiyem, sevgili okur, ikinci katın, sa-
lonu galeri gibi çevreleyen ve pencerelerinden aşağı sala-
na bakılabilen küçük odaları gezmelidir. Burada süsleme-
ler çok sadedir, ama ara sıra, mucizevi bir intiba bırakan
Almanca, Arapça ve Türkçe kitabelere rastlayabilirsin.
Şimdi de bahçeye koş; bahçe eski Fransız üslubunda yük-
sek porsukağacı duvarlarıyla çevrili uzun, geniş geçitler,
devasa koruluklar barındırır; heykel ve fiskiyelerle süslü-
dür. Sen, sevgili okur, böyle eski Fransız üslubu bir bahçe-
nin bıraktığı ciddi, izlenimi benimle hisseder misin ve
böylesi bir sanat eseri bahçeyi küçük köprüleri ve ırmak-
ları ve mabetleri ve mağaraları olan İngiliz bahçelerinde
yapılan çocuksu ayrıntı işgüzarlığına tercih etmez misin,
bilmiyorum. Bahçenin sonunda salkımsöğütlerden, huş
ağaçları ve Veymut çamlarından ibaret karanlık bir ağaç-
lığa adımını atarsın. Bahçıvan sana, bu korunun, evin te-
pesinden aşağı bakınca da net şekilde görülebileceği gibi,

kalp şeklinde olduğunu söyler. Bunun ortasında kalp şeklinde inşa edilmiş, koyu Silezya mermerinden bir kameriye vardır. İçeri girersin, zemin beyaz mermer plakalarla kaplıdır, ortasında normal ebatta bir kalp görürsün. Bu, beyaz mermere gömülmüş koyu kırmızı bir taştır. Eğilirsin ve taşa kazınmış şu kelimeleri keşfedersin: *İstirahat ediyor!* Bu kameriyede, eskiden bu ibareyi taşımayan koyu kırmızı taştan kalbin yanında Meryem'in Doğumu Yortusu, yani 18. yılının sekiz Eylül'ünde, her ikisi de altmışlı yılların modasına göre zengin ve güzel giyimli iri, yakışıklı ve ihtiyar bir beyle yaşlı bir hanım duruyordu. "Ama," dedi yaşlı hanım, "ama, sevgili beyefendi, nasıl oldu da aklınıza yine bu kameriyede, kırmızı taşın altında istirahat edecek kalbinizin mezarını inşa ettirmek gibi tuhaf, yahut şöyle diyeyim, ürkütücü bir fikir geldi?" "Bu tür şeylerden," diye cevap verdi ihtiyar bey, "bu tür şeylerden, danışma meclisi üyesinin sevgili hanımı, konuşmayalım! Buna yaralı bir ruhun hastalıklı oyunu deyin, ne isterseniz deyin, ama biliniz ki, garazkâr mutluluğun, oyuncak görünce ölümcül yaralarını unutan safdil çocuğa, bana, bir oyuncak gibi attığı zengin mülkün altında, orta bir yerde beni acı bir huzursuzluk yakalarsa, tecrübe ettiğim ıstıraplar yeniden üzerime yürürse, o zaman burada, bu duvarların arasında teselli ve huzur bulacağım. Kan damlalarım taşı kıpkırmızı yapmıştır, ama buz gibi taş, çok geçmeden kalbimin üstünde yatıp içinde kayna-yan mahvedici koru soğutur." Yaşlı hanım çok derin kederli bir bakışla taştan kalbe baktı ve biraz eğilmesiyle kırmızı taşın üzerine birkaç iri inci tanesi gözyaşı düştü. O an ihtiyar bey hemen uzanıp elinden tuttu. Gözleri gençlik ateşiyle ışıldıyordu; aşk ve saadet dolu geçmiş bir zaman, parıldayan akşam kızılığında uzak, yeşillikler ve çiçeklerle zengince süslenmiş muhteşem bir arazi gibi alev alev bakışlarında yatıyordu. "Julie! – Julie! Siz de bu

zavallı kalbi öldüresiye yaralayabildiniz.” – İhtiyar bey en acı bir hüzünden yarı boğuk bir sesle böylece bağırdı. Yaşlı hanım yumuşak ve narin, “Bana değil,” diye karşılık verdi, “yakınmanız bana değil, Maximilian! – Sizi benden uzaklaştıran ve önceliği, bana sizinle aynı zamanda talip olan daha mülayim ve yumuşak başlı o adama vermek zorunda bırakan aksi, uzlaşmaz yapınız, sezgilere, tuhaf, kara haber tellalı hayallere olan inancınız değil miydi? Ah! Maximilian, ne kadar içten seviliyor olduğunuzu hissetmeniz lazımdı, ama kendinize dur duraksız eziyet etmeniz beni ölümcül bir yorgunlukla inletmedi mi?” Yaşlı bey elini şöyle bir sallayıp hanımefendinin sözünü kesti: “Ah, doğru söylüyorsunuz, hanımefendi, benim yalnız kalmam lazım, hiçbir insanın kalbi koynuma girmemeli, dostluk ve aşkın kadir olduğu her şey, bu taş kalbe tesir etmez.” Hanımefendi, “Ne katı,” diye ihtiyar beyin lafına girdi, “kendinize ve başkalarına karşı ne katı ve adaletsizsiniz, Maximilian! – Sizi kim muhtaçlara karşı en eli açık bir hayırsever olarak, adaletin, hakkaniyetin en amansız bir taraftarı olarak tanımaz ki, ama hangi kötü kader ruhunuza o bir kelimedede, bir bakışta, hatta her tür iradedden bağımsız herhangi bir olayda bile kötülük ve bela sezen dehşet verici güvensizliği attı?” İhtiyar bey daha yumuşak bir ses ve gözlerinde yaşlarla, “Her şeyi,” dedi, “bana yaklaşan her şeyi kocaman bir sevgiyle beslemiyor muyum? Fakat bu sevgi kalbime gıda olacak yerde onu paramparça ediyor.” – “Ha!” diye sesini yükselterek devam etti, “Âlemlerin bilinemez ruhu, beni ölümden kurtararak yüz defa öldüren bir vergiyle donatmaktan zevk aldı! – Gezgin Yahudi¹ misali, isyankâr haydudun alnındaki görün-

1. Hz. İsa çarmıha gerildiğinde onunla alay ettiği için ebediyen zamanda yolculuğa lanetlendiği rivayet edilen, MS 13. yüzyılda ilk kez ortaya çıkan Yahudi figürü. (Ç.N.)

mez Kabil alametini görüyorum! – Dünyanın tesadüf dediğimiz hâkiminin sık sık oyun bulmacaları gibi yolumuza attığı gizli uyarıları fark ediyorum. Şirin bir bakire bize aydınlık ve berrak İsis gözleriyle bakıyor, ama sırtını çözemeyeni güçlü aslan pençeleriyle yakalıyor ve uçurma yuvarlıyor.” “Hâlâ,” dedi yaşlı hanım, “hâlâ bu mahvedici rüyalar. Kardeşinizin birkaç yıl önce sevgiyle karşıladığınız, içinde sizin için o kadar sevgi ve teselli yeşeriyormuş gibi görünen oğlu, o güzel, terbiyeli oğlan hani nerede?” İhtiyar bey kaba bir sesle, “Onu,” diye cevap verdi, “onu kovdum, kötülüğün kendisiydi, beni mahvetsin diye koynumda beslediğim yıldı.” Hanımefendi şaşkına dönmüş, “Kötülüğün kendisi mi? – Altı yaşındaki bir oğlan mı?” – diye sordu. “Kardeşimin,” diye devam etti ihtiyar bey, “hikâyesini biliyorsunuz, biliyorsunuz ki beni defalarca çocuk gibi kandırdı, göğsündeki tüm kardeş hissiyatını öldürerek, ona gösterdiğim her iyiliği bana karşı silah olarak kullandı. Şerefimin, toplumdaki varlığımın yitip gitmemesinin sebebi o, onun daimi gayreti değildi. Birkaç yıl önce, büyük bir sefaletin içinde yanıma gelip karışık yaşantısını değiştireceğini, sevgisinin tekrar uyardığını göstererek nasıl kandırdığını, ona nasıl gözüm gibi baktığımı, oysa kendisinin evimde ikâmetini istismar ederek bazı dokümanları – neyse yeter. Oğlundan hoşlanmıştım, ben de onu, rezil babası şerefimi iki paralık eden bir suç davasına adımı karıştıran dalavereleri keşfedilince kaçmak zorunda kaldığında, yanımda alıkoydum. Kaderin uyarıcı bir bakışı beni o kötülük timsalinden kurtardı.” “Ve kaderin bu işareti mutlaka kötü rüyalarınızdan biriydi.” Yaşlı hanım böyle konuştu, fakat ihtiyar bey devam etti: “Dinleyin, öyle hüküm verin Julie! – Kardeşimin şeytanlığının başıma gelen en sert darbe olduğunu biliyorsunuz – meğer ki – neyse bırakalım. Bu koruda kalbim için bir mezar hazırlatma fikrimi, yakalandığım

ruh hastalığına atfetmek zorunda olabilirim. Kâfi, oldu işte! – Korudaki ağaçlar kalp şeklinde dikilmişti, sonra kameriye inşa edilmişti, işçiler zeminin mermer kaplamasıyla uğraşıyorlardı. İşe bakmak için yanaşmışım. Ne göreyim, biraz uzakta, ismi benim gibi Max olan oğlan kuduruk sıçramaları ve yüksek kahkahaları arasında bir şeyi sağa sola yuvarlıyor. Ruhumdan kötücül bir sezgi geçiyordu! – Oğlana doğru yürüdüm ve bunun kameriye yerleştirmek üzere hazırda bekletilen, uğraşa uğraşa çıkardığı ve şimdi de onunla oynadığı kalp şeklinde işlenmiş kırmızı taş olduğunu gördüğümde donup kaldım! – ‘Evlat! Sen de baban gibi kalbimle oynuyorsun!’ – Ağlayarak yanıma geldiğinde bunları söyleyip tiksinti içinde onu yanımdan kovdum. – Kâhyaya onu yollaması için gerekli emirleri verdim, oğlanı da bir daha görmedim!” İhtiyar bey nazikçe eğilerek, “Korkunç adam!” diyen yaşlı hanımın koluna girip, “Kaderin cilveleri hanımların emsalsizliğine ayak uydurmuyor,” sözleriyle onu, kameriyeden çıkararak korunun içinden bahçeye götürdü. – İhtiyar bey saray danışmanı Reutlinger, yaşlı hanımsa Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün eşiydi. –

Bahçe insanın görebileceği en acayip gösteriyi sunuyordu. İhtiyar beylerden büyük bir cemiyet, komşu şehirlerden Danışma Meclisi üyeleri, saray danışmanları vs. aileleriyle birlikte toplanmışlardı. Hepsi, delikanlılar ve kızlar bile tamamen 1760 yılı modasına göre büyük peruklar, kolalı kıyafetler, yüksek saç modelleri, kabarık etekler vs. giyinmişlerdi ki bu, bahçe düzenlemeleri de tam bu kostümlere uyduğundan inanılmaz bir etki bırakıyordu. Herkes kendini, sihirli değnek değmişçesine, çoktan mazide kalmış bir zamana geri dönmüş gibi hissediyordu. Bu maskeli balonun temelinde Reutlinger’in harika bir fikri yatıyordu. Her üç yılda bir Meryem’in Doğumu Yortusu’nda malikânesinde, şehirden gelmek isteyen her-

kesi davet ettiği “Eski Zamanlar Şenliği” kutlanırdı; fakat misafirlerin 1760 yılı kostümü giymeleri değişmez şarttı. Bu tür kıyafetleri tedarik etmeleri güç olabilecek gençlere saray danışmanı kendi zengin gardırobundan yardım ederdi. – Görünen oydu ki, saray danışmanı belli bir zaman (şenlik iki-üç gün kadar sürüyordu) eski gençlik devirlerinin hatıralarıyla sefa sürmek istiyordu.

Bir yan caddede Ernst ile Willibald karşılaştılar. İkisi de bir müddet birbirlerine susarak bakıp sonra kahkaha-yı patlattılar. “Bana,” diye seslendi Willibald, “aşk labirentinde tökezleyen kavalie gibi geliyorsun.” – “Bana da öyle geliyor ki,” diye cevap verdi Ernst, “seni galiba *Die Asiatische Banise*¹’de gördüm.” – “Ama gerçekten,” diye devam etti Willibald, “yaşlı saray danışmanının fikri o kadar da fena değil. Kendini esrara bürümek istiyor, şimdi artık her dem taze hayat enerjisi ve ruhundaki harika zindelle neşeli ve kuvvetli bir ihtiyar olarak bazı vaktinden önce körelmiş delikanlıları heyecan ve hayalleri güçlü yaradılışıyla geride bırakacak olsa da, gerçekten yaşadığı bir zamanı canlandırmak istiyor. Kimsenin söz ve tavırlarıyla çizginin dışına çıkmamasını sağlaması gerekmiyor, zira bu olmasın diye herkes bunu imkânsız kılacak kıyafetler giyiyor. Genç hanımların kabarık etekleri içinde nasıl bakır yürüdüklerine, yelpazeyi nasıl da kullandıklarına bir bak – *titus*’umun² tepesine kondurduğum peruğun altında beni bile kadim zamanların kibarlığının ruhu sarıyor, hele Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün en küçük kızı şirin Julia’yı görünce, mütevazı bir şekilde ona yaklaşıp kendimi şöyle ifade etmekten beni alıkoyan nedir bilmiyorum: ‘Güzeller güzeli Julia!’

1. (Alm.) “Asyalı Banise”. Heinrich Anshelm von Zigler ile Kliphausen’in romanı. (Ç.N.)

2. (Lat.) 18. yüzyıl sonunda moda olan kısa kesimli saç modeli. (Ç.N.)

Ne vakit muhabbetin sayesinde kaç zamandır arzuladığım huzura kavuşacağım! Bu güzellik mabedinde taştan bir ilahın oturması imkânsızdır. Yağmur mermeri deler ve mücevher basit kanla yumuşar; ama senin kalbin örs misali her vuruşla sertleşiyor; kalbim ne kadar çarparsa, o kadar hissizleşiyorsun. Bırak bakışlarının hedefi olayım, kalbim nasıl coşuyor ve ruhum nasıl edandan fışkıran ferahlamayı arıyor, gör. Ah! – Susarak içimi mi dağılayacaksın, duyarsız ruh? Cansız kayalar bile sorana yanıyla cevap veriyor da sen bu teselli bulmaz adamı cevaba layık görmüyor musun? – Ah güzeller güzeli.” – Ernst tüm bunları harika bir tavırla söyleyen arkadaşının, “Rica ederim,” diyerek sözünü kesti, “rica ederim, dur, yine kaçık hallerine büründün ve başta bize dostça yaklaşan Julie’nin aniden ürkerek geri döndüğünü fark etmedin. Seni anlamadan o da, böyle durumlarda herkese olacağı gibi, onunla insafsızca alay ettiğini sanıyordur, sen de böylece doğuştan alaycı iblis namını korurken buraya yeni gelen beni bahtsızlığa götürüyorsun; zira daha şimdiden herkes anlamlı anlamlı bakarak tuhaf bir gülümsemeyle diyor ki, bu Willibald’ın arkadaşı.” “Boş ver,” dedi Willibald, “çoğu insanın, bilhassa on altı-on yedi yaşlarındaki ümitsiz kızların beni görünce kaçtıklarını biliyorum, ama ben her yolun hangi hedefe çıktığının farkındayım ve biliyorum ki, orada bana rastlayacak veya daha ziyade beni kendi evime yerleşmiş halde bularak güler yüzlü bir tavırla bana ellerini uzatacaklar.” “Kastettiğin,” dedi Ernst, “dünyevi olanın baskısından kurtulduğunda gelen ebedî hayattaki gibi bir uzlaşma.” “Ah çok rica ederim,” diye Willibald onun sözünü kesti, “akıllı olalım da hakkında çoktan konuştuğumuz şeyleri, hem de böyle uygunsuz vakitte tekrar karıştırmayalım. Bu tür sohbetlere tam bu vakitlerde şu yüzden uygunsuz diyorum, zira kendimizi, Reutlinger’in keyfinin bizi adeta çerçe-

velediği tüm bu harikalıkların tuhaf etkisine bırakmak-
tan daha iyi bir şey yapamayız. Devasa beyaz çiçeklerini
rüzgârın sağa sola salladığı şu ağacı görüyor musun aca-
ba? – *Cactus grandiflorus*¹ olamaz bu, çünkü o gece yarı-
ları açar ve buraya kadar gelmesi gereken kokuyu da
duymuyorum – saray danışmanının Tusculum’una² yine
nasıl mucizevi bir ağaç ektiğini Tanrı bilir.” – Arkadaşlar
mucizevi ağaca doğru gidip çiçekleri, üzerlerine asılı saç
tutamları ve zülüflerle, nükteli güney rüzgârının tuhaf
bir oyuncağı olarak aşağı yukarı sallanan beyaz pudralı
peruklardan başka bir şey olmayan, gür, koyu renkli, eski
bir çalılığa rastladıklarında az hayret etmediler. Kahka-
halar çalılığın arkasında gizlenen şeyi haber veriyordu.
Keyifli, neşe dolu yaşlılar topluluğu rengârenk fundalık-
larla çevrili geniş bir çayırılıkta toplanmıştı. Ceketler çı-
karılmış, külfetli peruklar mürver ağacına asılmış, balon-
ları patlatıyorlardı. Fakat kimse, balonunu inanılmaz bir
yükseklığe kadar, hem de her seferinde rakibini hakkıyla
yere düşürecek kadar maharetle aşırı saray danışmanı
Reutlinger’i geçemiyordu. O an küçük ısıklar ve boğuk
davullardan oluşan iğrenç bir müzik duyuldu. Adamlar
hemen oyunlarını kesip ceketlerine ve peruklarına uzan-
dılar. “Bu da neyin nesi?” dedi Ernst. “Bahse girerim,”
diye cevap verdi Willibald, “Osmanlı elçisi geliyordur.”
Ernst hayretler içinde, “Türk elçisi mi?” diye sordu.
“G.’de ikamet eden,” diye devam etti Willibald, “ve onun
var olan en inanılmaz mucizelerden biri olduğunu anla-
yamayacak kadar az gördüğün Baron von Exter’e ben

1. (Lat.) *Selenicereus grandiflorus*. Kaktüsgillerden bir bitki. Bahçıvanların
“Gece Kraliçesi” de dediği iri, beyaz, dışı turuncu yapraklı, güzel kokulu bir
süs bitkisi, sadece geceleri birkaç saatliğine açar. (Ç.N.)

2. İtalya’da tarihsel Latium bölgesinde eski bir kent. Varlıklı Romalıların en
gözde sayıye merkezlerinden biriydi. (Y.N.)

böyle diyorum. Vaktiyle sarayımızın Konstantinopolis'teki elçisiydi ve hâlâ, galiba hayatının en zevkli zamanları olan o günlerin havasında güneşleniyor. Pera'da kaldığı konağı tasviri, *Binbir Gece Masalları*'nın mücevheden perili konaklarını, yaşam tarzıysa bilinmeyen tabiat güçleri üzerindeki hâkimiyetiyle övünerek benzetmek istediği hikmetli Hz. Süleyman'ı hatırlatır. Hakikaten bu Baron Exter'in yalancı farfarasına, şarlatanlığına rağmen en azından, dışarıdan biraz maskara görünüşüyle tuhaf şekilde göze çarpmasında, beni sık sık gerçekten de büyüleyen mistik bir tarafı var. Bu, yani gerçekten gizli ilimlerle esrarlı şekilde uğraşması, bu kişiye kanı ve canıyla bağlı olan Reutlinger'le yakın ilişkisinin sebebi – ikisi de tuhaf hayalci kimseler, ama ikisi de kendi halinde, bir de sıkı Mesmer'cidir¹ bunlar.” – Böylece sohbet ederek iki arkadaş bahçenin, az önce Türk elçisinin içeri girdiği büyük, parmaklıklı kapısına kadar varmışlardı. Güzel Türk tarzı kürk ve renkli şalla sarılmış yüksek sarığıyla küçük, tıknaz bir adam. Ama alışkanlıktan, sıkı sıkıya oturan küçük zülüflü örgülü peruğundan, ihtiyaçtan dolayı da keçeden yapılmış gut çizmelerinden ayrılmamasıyla Türk kostümü ağır yara alıyordu. İğrenç müzikal gürültüyü yapan ve maskelerine rağmen Willibald'ın Exter'in aşçısıyla diğer hizmetçilerini seçebildiği refakatçileri, zenci olsunlar diye islenmişlerdi ve Sanbenito'lardan² çok da farklı olmayan, yeterince gülünç görünen sivri, resimli kâğıt şapkalar takıyorlardı. Kıyafetine göre Yedi Yıl Savaşları'ndaki herhangi bir muharebeden çık-

1. Avusturyalı hekim Franz Anton Mesmer'in adından; Mesmer, beden maniyetizmasını hipnotizma yoluyla, sonraları Mesmercilik adını alacak bir tedavi yöntemine dönüştürme çabalarıyla tanınır. (Y.N.)

2. İspanya'da engizisyon mahkûmlarının giydiği gömlek. Hoffmann burada corozo isimli türlü şeytan suretleri çizili şapkalarını kastediyor. (Ç.N.)

miş gibi görünen yaşlı bir subay, Türk elçisinin koluna girmişti. Bu, saray danışmanının hatrına subaylarıyla beraber eski kostümler giymiş olan G.'nin kumandanı General Rixendorf'tu. Saray danışmanı, derhal sarığını çıkarıp alnındaki teri Doğu Hindistan'dan bir mendille kuruladıktan sonra tekrar peruğunun üstüne geçiren Baron Exter'e sarılarak, "Selam melik!" dedi. O an bir kiraz ağacının dallarında, Ernst'in orada oturanın ne olduğunun sırrını çözmeden uzun zamandır gözlediği altın parlaklığındaki leke kımıldadı. Bu yalnızca yaldızlı kumaştan üniforması, aynı şekilde pantolonu ve mavi gül buketleri serpiştirilmiş lame yeleği içinde, kiraz ağacının yaprakları arasından gittikçe belli olan ve yaşına göre yeterince hızla, oraya yaslı merdivene zıplayıp gayet zarif, biraz ciyak ciyak bir sesle, "*Ah! che vedo – o dio che sento!*"¹ diye şarkı söyleyerek veya daha ziyade vızıldayarak Türk elçisinin kollarına koşan Ticaret Müşaviri Harscher'di. Ticaret müşaviri gençliğini İtalya'da geçirmişti, büyük bir müzisyendi ve hâlâ uzun zamandır çalıştığı falsetoyla Farinelli² gibi şarkı söylemek istiyordu. "Harscher'in," dedi Willibald, "ceplerini, tatlı tatlı bir *madrigal*³ söyleyerek hanımlara sunmak istediği kirazlarla doldurduğunu biliyorum. Ama II. Friedrich gibi enfiyesini kutuya koymadan cebinde taşıdığından, kibarlığı sadece tiksintiyle reddedilip çatık suratlarla karşılaşacak." – Türk elçisiyle Yedi Yıl Savaşları'nın kahramanı her tarafta sevinç ve coşkuyla karşılanmıştı. Sonuncusu Julchen Foerd tarafından çocuksu bir tevazuyla selamlanmıştı, Foerd ihtiyar adamın önünde yerlere kadar eğilip elini öpmek istemişti, tam o sıra Türk elçisi araya da-

1. (İt.) Aman, neler görüyorum – aman Tanrım, neler duyuyorum! (Ç.N.)

2. 18. yüzyılın meşhur kastrato (hadım edilmiş) sopranosu. (Ç.N.)

3. İtalyan menşeli sanat şarkısı. (Ç.N.)

lip, "Delilik, saçma sapan işler!" diye seslendi, Julchen'i hararetle kucaklayıp o esnada acısından sadece biraz miyavlayıp sonra da koluna girdiği Julie'yle kaçan Ticari Müşavir Harscher'in sertçe ayağına bastı. – Elleriyle çok gayretlice uğraştığı, sarığı sağa sola çekiştirdiği vs. görü-lüyordu. "İhtiyarın kızla niyeti nedir?" dedi Ernst. "Gerçekten de," diye cevap verdi Willibald, "önemliye benziyor, çünkü, şayet Exter kızın vaftiz babasıysa ve ona yarıksa, cemiyetten öylece kızla birlikte kaçmazdı herhalde." – O an Türk elçisi durdu, sağ kolunu iyice uzatıp tüm bahçede yankılanacak kadar güçlü bir sesle bağırdı: "*Apporte!*"¹ – Willibald kahkahayı kopardı. Sonra, "Sahiden," dedi, "Exter Julie'ye bininci defa ayıbalığı² hikâyesini anlatıyor." Ernst bu tuhaf hikâyeyi mutlaka duymak istedi. "Öyleyse duy," dedi Willibald, "Exter'in konağı Boğaz'ın hemen dibindeymiş, öyle ki en nadide Carrara mermerlerinden basamaklarla denize iniliyormuş. Exter bir gün, daldığı derin düşüncelerden içe işleyen tiz bir çığlıkla irkilmeden önce, balkonda duruyormuş. Aşağı bakıyor ki ne görsün, devasa bir ayıbalığı denizden çıkmış ve mermer basamaklarda oturan bir Türk kadının oğlunu kucağından kapıp denizin dalgalarına dalıyor. Exter aşağı koşuyor, kadın çaresizce ağlayıp sızlayarak ayaklarına kapanıyor, Exter çok düşünmüyor, denizin hemen yanındaki son basamağa iniyor, kolunu uzatıp kuvvetli bir sesle bağıırıyor: '*Apporte!*' – Ayıbalığı hemencecik denizin derinliklerinden çıkıyor, koca ağzında incelik ve maharetle, kılına zarar gelmemiş oğlanı büyü-cüye teslim edip her tür teşekküre sırt çevirerek uzaklarda tekrar denize dalıyor." – "Esaslıymış – esaslıymış," dedi

1. (Fr.) Köpekvere, "Buraya getir!" anlamındaki emir. (Ç.N.)

2. Ayıbalığı kelimesinin Almanca karşılığı *seehund*'dur ve içinde köpek (*hund*) kelimesi geçer. (Ç.N.)

Ernst. "Görüyor musun," diye devam etti Willibald, "Exter'in şu an parmağından küçük bir yüzüğü çıkarıp Julie'ye gösterdiğini görüyor musun acaba? – Hiçbir erdem karşılıksız kalmaz! – Exter, Türk kadının oğlunu kurtarmaktan başka, kocasının günlük ekmeğini zar zor kazanan fakir bir hamal olduğunu işitince, ona –şüphesiz olsa olsa yirmi-otuz bin *taler*'lik bir sadakadır– birkaç mücevher ve altın hediye etmiş; bunun üzerine kadın parmağından küçük bir safir çıkarıp bunun ancak Exter'in yaptığı şeyle kazanılabilecek kıymetli, aileden kalma bir miras olduğunu ileri sürerek zorla Exter'e vermiş. Exter pek kıymetli görünmeyen yüzüğü almış ve sonraları yüzüğün halkasındaki zor görünen Arapça bir ibarenden, parmağında taşıdığı şeyin, artık ara sıra Muhammed'in güvercinlerini dadandırıp onlarla sohbet ettiği, yüce Ali'nin mühür yüzüğü olduğunu öğrenince az şaşırmamış." Ernst gülerek, "Bunlar çok şaşırtıcı şeyler," dedi, "fakat gel bakalım, ortasında Kartezyen şeytanı gibi ufak bir şeyin aşağı yukarı sallanıp şakıdığı şu kapalı dairede neler oluyor." – İki arkadaş yuvarlak bir çimenliğe geçti, etrafta yaşlısı genci, hanımlar ve beyler oturuyordu, ortada rengârenk giydirilmiş, en fazla yüz elli santim uzunluğunda süslü püslü bir kız biraz fazlaca büyük elma gibi kafasıyla sıçrayıp duruyor ve parmak şaklatıp ufacık, ince bir sesle şarkı söylüyordu: "*Amenez vos troupes aux bergères!*"¹ – "Bu çok saf ve zarif davranan bücür maskaranın," dedi Willibald, "Julie'nin ablası olduğuna inanır mıydın acaba? Onun maalesef, tüm direnmesine karşın ebediyen çocuklukla lanetlenip şekli ve tüm varlığıyla, yaşına rağmen bu çocuksu saflığıyla cilvelenerek kendine ve diğerlerine tatlı bir yük olmak zorunda kaldı-

1. (Fr.) "Sürülerinizi getirin, çoban kızlar!" (Ç.N.)

ğı, tabiatın cidden acı bir ironiyle esrara bürüdüğü o kadınlara dahil olduğunu ve böyle şeylerde alışageldik olan alayın da eksik olmadığını fark ediyorsun.” – İki arkadaş da, Fransızca saçmalığıyla bu bücür cidden çok nahoş geliyordu, bu yüzden geldikleri gibi sessizce gittiler ve kendilerini, güneş çoktan battığından bugün verilmeye niyetlenen müzik ziyafetinin hazırlandığı salona götüren Türk elçisine katılmayı tercih ettiler. Oesterlein işi kuyruklu piyano açılmış ve her sanatçının sehпасı yerine konmuştu. Topluluk yavaş yavaş toplandı, eski lüks por-selenlerle serinletici içecekler dağıtıldı; sonra Reutlinger bir keman kapıp beceri ve kuvvetle, kendisine General Rixendorf’un kuyrukluda eşlik ettiği Corelli’den bir so-ne icra etti, sonra da yaldızlı kıyafet giyinmiş Harscher, *theorbe*’de¹ rüşdünü ispat etti. Bunun üzerine Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün eşi, tuhaf bir ifadeyle Anfossi’den İtalyanca bir sahneye başladı. Sesi yaşlı, titrek ve ahenk-sizdi, fakat bunların hepsi şarkı söyleyişindeki ustalığıyla önemini yitirdi. Reutlinger’in nurlu bakışında çoktan geçmiş gençliğinin tutkunluğu parıldıyordu. Adagio bit-mişti, aniden salonun kapısı şiddetle açılıp şirin görünüş-lü genç ve iyi giyimli biri kan ter içinde, nefessiz içeri girip Rixendorf’un ayaklarına kapandığında, Rixendorf allegro’ya başlamıştı. “Ah general bey! – Beni kurtardınız – tek başınıza – her şey düzeldi – her şey! Aman Tanrım, size nasıl teşekkür etsem ki.” Genç kendinden geçmiş gibi böylece bağırdı, general mahcup görünüyordu, gen-ci yumuşakça kaldırıp sakinleştirici sözlerle bahçeye çı-kardı. Konuklar bu olaydan şaşkına dönmüştü, herkes delikanlının Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün kâtibi ol-duğunu fark etmişti ve ona meraklı gözlerle bakıyorlar-

1. 15. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar kullanılan bir müzik aleti. (Ç.N.)

dı. Fakat o enfiyesinden arka arkaya çekiyor ve karısıyla Fransızca konuşuyordu, ta ki Türk elçisi daha da bastırıp nihayet o da şunları açıklayana kadar: "Pek kıymetli misafirler, benim Max'ı hangi kötü ruhun öyle aniden abartılı teşekkürlerle içeri sürüklediğini nasıl açıklarım, kesinlikle bilmiyorum, fakat birazdan bununla müşerref olacağım." – Böylece kapıdan çıkıverdi, Willibald da hemen peşinden gitti. Foerd ailesinin üç yapraklı yoncası, yani üç kız kardeş Nannette, Clementine ve Julie kendilerini farklı şekillerde ifade ettiler. Nannette yelpazesini aşağı yukarı sallıyor, düşüncesizlikten bahsediyor ve nihayet yeniden şarkı söylemek istiyordu: *Amenez vos troupes*, fakat buna kimse dikkat etmiyordu. Julie bir köşeye çekilmiş ve topluluğa sırtını dönmüştü, sanki sadece kızarıp yanan suratını değil, fark edildiği üzere gözlerini ıslatan birkaç damla yaşı da saklamak istiyordu. "Sevinç ve ıstırap zavalılıcağın göğsünü aynı acıyla yaralıyor, ama inciten dikenin peşinden akan kan damlası solan gülü daha bir kırmızıya boyamaz mı?" Jean Paul'leştiren Clementine böyle heyecan verici ifadelerle, kızın kendisini tehlikeli şekilde sarmaladığı ve içlerinde biraz fazlaca sivri dikenler sezinlediği gül bahçelerinden kendini seve seve çözüp kurtaracağı hoş, sarışın bir gencin eline, gözücüyle bakarak konuştu. Genç ise biraz yavan gülümseyip sadece, "Evet, azizim!" dedi. – Bu esnada Clementine'nin duygusal vecizesi üzerine, boşaltmaktan memnuniyet duyacağı, biraz yan tarafta duran bir kadeh şaraba kaydız gözleri. Fakat yapamıyordu, zira Clementine sol elini sıkıca tutuyordu, kendisi ise sağ eliyle az önce bir parça pastanın mülkiyetini ele geçirmişti. O an Willibald salonun kapısından içeri girdi, herkes nasıl, ne, neden ve nereden? diye binlerce soruyla üzerine çullanmıştı. Hiçbir şey bilmediğini söylüyordu, ama her zamankinden daha açıkgoz bir surat takındı. Bahçede Da-

nışma Meclisi üyesi Foerd ile General Rixendorf ve kâ-
tîp Max'a eşlik edip hararetle onlarla konuştuğunu bariz
fark ettikleri için onu rahat bırakmıyorlardı. "Sahiden
de," diye başladı nihayet, "sahiden de tüm olan biten ara-
sındaki en önemli şeyi vaktinden önce yumurtlayacak-
sam, en başta size, pek saygıdeğer hanımlar ve beyler,
birkaç soru yöneltmeme müsaade edilmesi lazım." – Bu-
na seve seve izin verdiler. Willibald coşkuyla, "Hepiniz,"
diye devam etti, "hepiniz Danışma Meclisi üyesi Herr
Foerd'ün Max isimli kâtibini tahsilli, tabiatı icabı olduk-
ça donanımlı bir delikanlı olarak tanımaz mısınız?" Ha-
nımlar korusu, "Evet, evet, evet!" diye bağırdı. "Max'ın,"
diye sormaya devam etti Willibald, "çalışkanlığı, bilim
eğitimi, işindeki becerikliliği hepinizin malumu değil
midir?" Erkekler korusu, "Evet, evet!" dedi ve Willibald,
Max'ın espri ve şakalarla dolu uyanık bir zekâ, keza
amatör olarak resimde harikalar yaratan Rixendorf'un,
kendisine bile ders verdirmeye tenezzül edeceği kadar
maharetli bir çizimci olarak tanınıp tanınmadığını sordu-
ğunda, hanımlarla beylerin birleştiği koro tekrar, "Evet,
evet, evet!" diye bağırdı. Willibald şimdi de, "Kısa bir za-
man önce," diye anlatmaya başladı, "şerefli terzi lonca-
sından genç bir usta, düğününü kutladı. Tam şenlik ha-
vası vardı, baslar çalıyor, sokaklarda bangır bangır tram-
pet sesleri yankılanıyordu. Danışma Meclisi üyesi beye-
fendinin uşağı Johann büyük bir kederle, aydınlık pence-
relere doğru baktı, dans edenler arasında, düğünde oldu-
ğunu bildiği Jettchen'in adımlarını işittiğini sandığında
kalbi yerinden fırlayacaktı. Fakat Jettchen gerçekten de
pencereden dışarı bakınca Johann eve koştu, en iyi kıya-
fetini giyindi ve gözüpek şekilde düğün salonuna çıktı.
Onun gerçekten de içeri girmesine izin verdiler, tabii ki
dansta her terzinin önceliği olması kaydıyla, ki böylelikle
o da şüphesiz, çirkinliği veya başka erdemsizlikleri yü-

zünden kimsenin dans etmek istemediği kızlara muhtaç kaldı. Jettchen her dansı kabul ediyordu, fakat sevgilisini görür görmez tüm sözlerini unuttu, yüreklenen Johann, Jettchen'i elinden almak isteyen sıska terziyi yere itti, adam tepetaklak düştü. Bu herkesin ayaklanması için işaret oldu. Johann, çevresindekilerin kaburgalarına vurarak ve onlara tokat atarak kendini aslanlar gibi savundu, fakat hasımlarının kalabalığına mağlup oldu ve terzi-ler tarafından rezil bir şekilde merdivenlerden aşağı fırlatıldı. Öfke ve çaresizlik içinde pencereleri kırmak istedi, sövüp saydı, o sıra evine giden Max yoldan geçiyordu ve talihsiz Johann'ı üzerine çöreklenmelerine ramak kalan gece bekçilerinin elinden kurtardı. Johann bahtsızlığına yanyan ve esaslı bir intikamdan geri durmayacağını söylüyordu, bununla birlikte daha akıllı olan Max, kendisinin bununla ilgileneceği ve uğradığı haksızlığın intikamını kesinlikle memnun kalacağı şekilde alacağına söz vermek zorunda kalsa da, onu sakinleştirmeyi başardı." – Willibald aniden duruverdi. – "Sonra? – Sonra? Devamında ne oldu? – Terzi düğünü – sevgililer – dayak – neye bağlanacak tüm bunlar?" – Her taraftan böyle bağırışlar geliyordu. Wilibald, "Müsaadenizle," diye devam etti, "müsaadenizle, pek kıymetli misafirler! Weber'in ifadesiyle konuşacak olursak, Johann ile Jettchen'in bu komedyasında asla hoş gitmeyecek şeylerin vuku bulduğunu¹ belirteyim. – Hatta kibarlığa aykırı şeyler bile çıkabilir." Yaşlı hanımefendi von Krain, omzuna vurarak, "Siz işinizi bilirsiniz, sevgili Herr Willibald," dedi, "şahsen benim biraz kabalığa tahammülüm vardır." – "Kâtip Max," diye devam etti Willibald, "diğer gün oturup bü-

1. Shakespeare'in *Bir Yaz Gecesi Rüyası* isimli dramında geçen, "Pyramus ile Thisbe'nin bu komedyasında, hiç hoş gitmeyecek şeyler vuku bulur" ifadesine gönderme. (Ç.N.)

yük, güzel bir yaprak tirşe, kurşunkalem ve mürekkep aldı, mükemmel gerçeklikte büyük, harika bir keçi çizdi. Bu muhteşem hayvanın fizyonomisi, her fizyonoma tetkik için yeterli malzeme sağlardı. Cin gibi gözlerinin bakışında, her ne kadar ağzı ve sakalının çevresinde bazı titrek kasılmalar gözlense de, aşırı taşkın bir şeyler vardı. Çizimin tamamı tarifsiz bir iç azabını gösteriyordu. Gerçekten de bu iyi keçi, ıstıraplı da olsa çok tabii bir şekilde acayip öbekler halinde mesleklerini ispatlayan küçücük, çok sevimli, makas ve ütüyle silahlanmış terzicikleri dünyaya yollamakla meşguldü. Resmin altında maalesef unuttuğum bir şiir vardı, fakat yanılmıyorsam ilk mısra şöyleydi: ‘Aman ne yedi – keçi.’ Diğer taraftan bu inanılmaz keçinin...” – “Yeter – yeter,” diye bağırdı hanımlar, “yetti bu çirkin hayvan – Max’ı, Max’ı duymak isteriz.” – Willibald, “Bahsettiğiniz Max,” diye tekrar sözü aldı, “bahsettiğiniz Max çok iyi çizilmiş bu mükemmel başarılı tabloyu, bunu miskin halkın bütün bir gün boyunca resmin başından ayrılamayacağı kadar maharetli bir şekilde terzi loncasına yapıştırmayı beceren, incinmiş Johann’a verdi. Sokak çocukları sevinçle şapkalarını sallayıp ortaya çıkan her terzinin ardından dans ediyorlar, şarkı söylüyorlar ve yüksek sesle viyaklıyorlardı: ‘Aman ne yedi keçi.’ – Şerefli terzi loncası malumat toplarken ressamlar, ‘Danışma Meclisi üyesinin Max’ından başka kimse çizmemiştir bu resmi,’ dediler, yazı üstatları, ‘Danışma Meclisi üyesinin Max’ından başka kimse yazmamıştır bu sözleri,’ dediler. Max dava edildi ve inkâr edemediği için sert bir hapis cezasına çarptırıldı. Böyle olunca çaresizlik içinde hamisi General Rixendorf’a koştu; bütün avukatlara daha önce gitmişti. Onlar alınlarını buruşturup kafalarını salladılar ve dürüst Max’ın hiç hoşuna gitmeyen bir ısrarla, inkâr teklifini salık verdiler. General bunun tersini söyledi, ‘Aptal bir şaka yapmışsın,

sevgili oğlum, avukatlar seni kurtaramayacaklar, ama ben kurtaracağım, sırf görmüş bulunduğum resminde doğru çizgiler ve anlaşılır bir düzen olduğu için. Ana karakter olarak kecinin nasıl ifade ve duruşu varsa, yerde yatan terziler de gözü bulandırmayan zenginlikte iyi bir piramit öbeği oluşturuyorlar. Yine ezilmenin ıstırapıyla öne çıkmaya çalışan terziyi alt öbeğin ana karakteri olarak akıllıca işlemişsin, yüzünde Laokoon'un¹ acısı var! Keza düşen terzilerin asılı kalmak yerine, gökten olmasa da, gerçekten düşmeleri övülecek bir şey; bazı çok cüretkâr kısaltmalar ütülerle pek hoş maskelenmiş, hareketli hayal gücüyle yeni doğum umudunu da ima etmişsin.”

– Hanımlar sabırsızca mırıldanmaya başladı, yaldızlı kıyafet giyinmiş adam, “Ya Max’ın davası, muhterem?” diye geveledi. – “Bununla birlikte alınma ama,’ dedi general,” (Willibald böylece devam etti), “resmin fikri senin değil, çok eski bir şey bu; fakat tam da bu seni kurtarıyor.’ Bunları söyleyen general eski yazı dolabını karıştırdı, üzerinde Max’ın fikrinin temiz, hem de adeta Max’ın tarzıyla icra edilmiş bulunduğu bir tütün kesesi çıkardı, bunu kullansın diye gözdesine verdi, artık her şey düzelmişti.” Her kafadan, “Nasıl olur, nasıl olur?” diye sesler çıkıyor, fakat toplulukta bulunan hukukçular gülüyordu, bu arada içeri giren Danışma Meclisi üyesiye gülümseyerek, “*Animum injuriandi*’yi, hakaret kastını inkâr edip beraat etti,” dedi. Willibald, “Bu da,” diye lafa girdi, “Max’ın şöyle demesi gibi bir şeydi: ‘Resmin benim elimden çıktığını inkâr edemem; kâğıdı, bu tütün kesesiyle, çizim sanatındaki hocam General Rixendorf’a teslim ettiğim orijinaline göre kasıtsız ve çok hürmet duyduğum terzi loncasını incitmek istemeden kopyala-

1. Yunan mitolojisinde Tanrı Apollon’un rahibi ve kâhini. Laokoon çocuklarıyla birlikte yılanlar tarafından boğularak öldürülmüştür. (Ç.N.)

dım. Bazı varyasyonlarını yaratıcı fantezime borçluyum. Resim elimden çıktı, onu ne kimseye gösterdim ne de bir yere yapıştırdım. Hakaretin söz konusu olabileceği bir durum varsa ispatını bekliyorum.’ – Şerefli terzi loncası bu ispatı getiremedi ve Max bugün beraat etti. Teşekkürü, taşkın sevinci bu yüzden.” – Max’ın teşekkürünü ifadedeki bu yarı çıldırmış hal ve tavrının anlatılan durumlarla tam ikna edici olmadığı kanaati hâkimdi, sadece Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün eşi heyecanlı bir sesle, “Delikanlının çok alıngan bir mizacı ve herkestenkinden daha narin bir şeref duygusu var. Bedeni cezaya katlanmak onu sefilleştirir, ebediyen G’den uzaklaştırırdı,” dedi. “Belki,” diye Willibald’ın aklına bir şey geldi, “bunun arka planında çok daha özel bir şey vardır.” İçeri girip Danışma Meclisi üyesinin eşinin sözlerini işiten Rixendorf, “Sahiden öyle, sevgili Willibald,” dedi, “sahiden öyle ve Tanrı nasip ederse yakında her şey apaçık ortaya çıkacak.” – Clementine tüm bu hikâyeyi çok inceliksiz buldu, Nannette hiçbir şey düşünmüyordu, Julie ise çok neşelenmişti. Reutlinger, topluluğu dansa yüreklendirdi. Derhal dört *theorbe* çalgıcısı, kornetlerin, kemanlar ve basların da desteğiyle coşkulu bir *sarabonde*¹ çaldı. Yaşlılar dans ediyor, gençler seyrediyordu. Yıldızlı kıyafet giyinmiş adam zarif ve cüretkâr sıçramalarla öne çıkıyordu. Akşamla birlikte ertesi sabah da gayet neşeli geçti. Dünkü gibi bugün de şenlik gününü konser ve balo kapatacaktı. General Rixendorf piyanoya geçmişti bile, yaldızlı kıyafet giymiş adamın kucağında *theorbe* vardı, Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün eşi şarkı söyleyecekti. Sadece saray danışmanı Reutlinger’in geri dönmesi bekleniyordu. O an bahçeden korkuyla dolu bağırışlar du-

1. İspanyol menşeli yavaş, ciddi dans. (Ç.N.)

yulup uşakların dışarı koştuğu görüldü. Az sonra hayalet gibi solgun ve şekil değiştirmiş suratıyla saray danışmanını içeri taşıdılar, bahçıvan onu kalpli kameriyenin yakınlarında baygın, yerde yatarken bulmuştu. – Rixendorf bir dehşet çılgılığıyla piyanodan kalktı. İspirtolu ilaçlar getirildi, kanepede yatan saray danışmanının alnını kolonyayla ovalamaya başladılar, Türk elçisiyse durmadan, “Açılın, açılın, sizi cahil beceriksiz insanlar! – Turp gibi canım saray danışmanını sefil ve bitap düşürüyorsunuz!” diye bağırarak herkesi geri itti. – Sonra başının üstünden sarığını, peşinden de kürkünü bahçeye serdi. Şimdi de avucunun içiyle saray danışmanının etrafında, gittikçe daralarak neredeyse şakaklarıyla göğüs boşluğuna değecek tuhaf daireler çiziyordu. Sonra saray danışmanını üfledi, adam hemen gözlerini açıp solgun bir sesle dedi ki: “Exter! Beni uyandırmakla iyi etmedin! – Karanlık güç bana ecelimin yaklaştığını haber etti, belki de bu derin baygınlıktan ölüm uykusuna geçebilecektim.” – “Laf, hayal,” diye bağırdı Exter, “vaktin daha gelmedi. Etrafına bakıver, kardeşim, neredesin, yakışık alacağı gibi neşeli ol.” – Saray danışmanı tüm topluluğun içinde salonda bulunduğunu fark etti. Dinç bir şekilde kanepeden kalktı, salonun ortasına geçip iç açıcı bir gülümsemeyle dedi ki: “Size kötü bir gösteri sundum, muhteremler! Fakat bu beceriksiz insanların beni bula bula bu salona taşımalarının sebebi ben değilim. Bu rahatsız edici arayı çabucak atlayalım, dans edelim!” – Hemen müzik başladı, fakat ilk menüette herkes coşkuyla dönüp dururken saray danışmanı, Exter ve Rixendorf’la salondan kayboldu. Uzak bir odaya vardıklarında Reutlinger bitkin, kendini bir koltuğa attı, ellerini yüzüne kapayıp ıstıraptan kısık bir sesle dedi ki: “Ah, dostlarım! Dostlarım!” Exter ile Rixendorf haklı olarak, saray danışmanına dehşet verici bir hal olduğunu ve şimdi bunu açıklığa kavuşturacağını

tahmin ettiler. "Açıkça söyle şunu," dedi Rixendorf, "açıkça söyle şunu, bahçede başına, ne şekilde Tanrı bilir, kötü bir şey geldi." "Ama," diye Exter söze karıştı, "saray danışmanın başına bugün, daha doğrusu yıldızlara göre durumunun her zamankinden daha berrak ve şahane olarak şekillendiği bugünlerde kötü bir şey nasıl gelir, aklım almıyor." Saray danışmanı boğuk bir sesle, "Bilakis, bilakis!" diye söze başladı, "Exter! Yakında işimiz bitecek, gözüpek hayalcinin karanlık kapılara vurması cezasız kalmaz. Sana yine söylüyorum, esrarengiz güç bana perdenin arkasına baktırdı – yakın ve belki çirkin de olan ölümüm bana haber verildi." "Öyleyse tam olarak ne olduğunu anlat," diye Rixendorf sabırsızca lafa atladı, "bahse girerim ki her şey acayip bir hayalden ibarettir, ikiniz de ömrünüzü bu saçmalıklarla heba ediyorsunuz, sen de Exter de."

Saray danışmanı koltuğundan kalkıp iki dostunun arasına girerek, "Öyleyse duyun," diye devam etti, "öyleyse duyun beni dehşet ve ürpertiden bayıltan neymiş. Ben, kendim de ne suretle olduğunu bilmiyorum, bahçede tek başıma bir gezinti yapmaya içimden bir şevk geldiğinde hepiniz çoktan salonda toplanmıştınız. Elimde olmadan adımlarım koruya yöneldi. Sanki sessiz, boş bir çarpma ve sessizce yakınan bir ses duyuyordum. – Sesler kameriyeden geliyor gibiydi – yaklaştım, kameriyenin kapısı açık duruyor – bir bakıyorum – kendim! – Kendim! – Ama otuz sene önceki halimle, Julie nurdan bir melek gibi gelin süsleriyle bana görüldüğünde, çaresiz bir üzüntüyle sefil hayatımı sonlandırmak istediğim o uğursuz günde giydiğim aynı kıyafetin içindeyim – Julie'nin düğün günüydü – o kişi – ben – ben kalbin önünde, boş boş yankılanacağı şekilde üzerine vurarak zeminde yatıyor ve mırıldanıyordum: 'Asla – asla yumuşamazsın sen, taş kalp!' – Kımıldamadan öylece oraya bakıyordum, ka-

nım damarlarımda ölüm gibi soğuk akıyordu. O sıra Julie gelinlik süsleriyle, çiçek açan gençliğinin tüm ihtişamıyla, çalılıktan çıktı ve tatlı bir istekle kollarını o kişiye, bana uzattı – bana, o delikanlıya! Baygın halde yere düştüm!” Saray danışmanı yarı baygın, koltuğa çöktü, ama Rixendorf ellerini tuttu, salladı ve güçlü bir sesle bağırdı: “Bunu gördün, bunu gördün, kardeşim, başka bir şey yok muydu? – Viktoria’yı senin Japon toplarıyla vurduracağım! – Yaklaşan ecelin, gördüğün şey hikâye, hep hikâye! İyileşip dünyada daha uzun yıllar yaşayasın diye seni kötü rüyalarından uyandırıyorum.” – Böylece Rixendorf, yaşının el verdiğinden daha süratli şekilde odadan fırladı. Saray danışmanı galiba Rixendorf’un sözlerinin çok azını işitmişti, gözleri kapalı öylece oturuyordu. Exter büyük adımlarla bir yukarı bir aşağı gidiyordu, keyfi kaçık halde alnını buruşturup dedi ki: “Bahse girerim, o her şeyi yine alışıldık tavrıyla açıklamak isteyecektir, fakat işi kolay olmayacak, değil mi, sevgili saray danışmanı? – Biz hayallerden anlıyoruz – ah keşke sarığım-la kürküm olsaydı!” – Bu arzuyla şiddetli bir şekilde, daima yanında taşıdığı küçük gümüş bir düdüğü çaldı, maiyetinden bir zenci hemencecik hem sarığı hem kürkü getirdi. Biraz sonra Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün eşi içeriye girdi, peşinden Julie’yle Danışma Meclisi üyesi geldi. Saray danışmanı toparlandı ve durumunun tamamen düzeldiğini söyleye söyleye, gerçekten de durumu düzeldi. Tüm hadisenin unutulmasını rica etti ve tam, Türk kıyafetiyle sedire uzanmış, şişesi tekerlerin üzerinde, yerde sağa sola kayan devasa uzunlukta bir nargileyi fokurdutıp kahve içen Exter hariç herkes salona geri dönecekti ki, kapı açılıp Rixendorf telaşla içeri girdi. Eski Tatar kıyafetli genç birini elinden tutuyordu. Bu, gördüğünde saray danışmanının taş kesildiği Max’tı. “Benim, hayalim dediğin şeyi gör,” diye söze başladı Ri-

xendorf, "muhteşem Max'ımın burada kalıp uşağın vasıtasıyla, uygun kostümde görünmek için senin gardırobundan kıyafet alması benim işimdi. Kameriyede kalbin başına eğilmiş olan oydu. – Evet, senin taş kalbine, seni sert, duygusuz amca, çömelen, hayalden ibaret bir fikre kapılıp merhametsizce kovduğun yeğenindi! Kardeş kardeşe karşı büyük bir kabahat işlediyse, bunun kefaletini büyük bir sefalet içinde ölmekle çoktan ödedi – işte burada o yetim duruyor, yeğenin – senin gibi ismi Max olan, oğlun babaya çekmesi gibi kanıyla canıyla sana benzeyen – bu çocuk, bu delikanlı hayatın köpüren akıntısının dalgalarında yürekli bir şekilde dik durdu – işte – kabul et onu – yumuşat taş kalbini! – Ona hayırsever elini uzat da akıntı şiddetle üzerine bastırduğunda tutunacak dalı olsun." – Alçakgönüllü, boynu bükük vaziyette, gözlerinde sıcak yaşlarla delikanlı, saray danışmanına yanaşmıştı. O ise hayalet görmüş gibi, kırpışan gözleriyle, başını kibirle yukarı kaldırmış, sessiz ve katı dikiliyordu, fakat delikanlının elini tutmak istemesiyle, elleriyle onu iterek iki adım geri çekildi ve korkunç bir sesle bağırdı: "Lanet herif – beni öldürmek mi istiyorsun? – Defol – yıkıl karşımdan, evet kalbimle, benimle oynuyorsun! – Sen de Rixendorf, tezgâhladığınız bu gülünç kukla tiyatrosu komplosundasın, ha? – Defol – yıkıl karşımdan – sen – beni mahvetmek için doğan sen – seni gidi reziller rezili!" Öfke ve çaresizliğin kor gibi şimşekler çaktığı gözleriyle Max aniden, "Dur, anormal amca – kalpsiz, anormal ağabey. İçinde mahvedici bir pervasızlık fakat asla suç barındırmayacak zavallı talihsiz babamın başına kabahat üstüne kabahat, rezalet ve hakaret yağdırdın! – Ah akılsız deli ben, taş kalbine dokunabileceğimi, bir kere olsun seni sevgiyle sarıp babamın hatasını telafi edebileceğimi sandım! – Sefilce – tüm dünyanın terk ettiği bir halde, fakat oğlunun göğsünde verdi babam zorlu ömrünün son ne-

fesini – ‘Max! – Akıllı ol! – uzlaşmaz ağabeyimle barış – onun oğlu ol.’ Son söylediği bunlardı – ama sen, şeytan aldatici rüyalarıyla seni avucunda oynatırken, sana sevgi ve fedakârlıkla yanaşan her şeyi itelediğin gibi beni de iteliyorsun. – Peki, öyleyse kimsesiz ve bir başına öl! – Tamahkâr hizmetkârlar ölmeni pusuda beklesinler de daha hayat bezgini gözlerin kapanmadan ganimetini paylaşsınlar – vefakâr sevgileriyle ölene kadar yanında olmak isteyenlerin çaresiz dövünmeleri, iç geçirmeleri yerine ölürken, adi altınlarıyla paralarını ödüyorsun diye sana bakan rezillerin alaylı kahkahalarını, küstah şakalarını duyasin! – Asla, bir daha asla beni görmeyeceksin!” – Delikanlı kapıdan dışarı fırlayacaktı ki, Julie hıçkırarak ağlayarak yere çöktü, Max çabucak geri döndü, onu kollarına alıp kuvvetle göğsüne bastırarak, en ümitsiz bir feryadın yürek parçalayan sesiyle bağırdı: “Ah Julie, Julie, tüm umutlar yok oldu!” – Saray danışmanı öylece dikilmişti, tüm vücudu titreyerek, konuşmadan – titreyen dudaklarından tek kelime çıkaramıyordu, fakat Julie’yi Max’ın kollarında görünce çıldırmış gibi bir çığlık kopardı. Sert, güçlü adımlarla üzerilerine yürüdü, kızı Max’ın göğsünden kopardı, yukarı kadar kaldırıp duyulmayacak kadar kısık sesle sordu: “Bu Max’ı seviyor musun, Julie?” – Julie ıstırap içinde, “Canım kadar,” diye cevap verdi, “canım kadar. Onun kalbine sapladığınız hançer benimkine de isabet eder!” – O an saray danışmanı onu yavaşça aşağı indirip ihtiyatla bir koltuğa oturttu. Sonra, kavuşturduğu ellerini alına bastırarak olduğu yerde dikildi. – Etraf ölüm sessizliğindeydi. – Tek ses – oradakilerden tek bir hareket yoktu! Sonra saray danışmanı dizleri üzerine çöktü. Suratına kan can gelmiş, gözlerinde parıl parıl yaşlar, başını kaldırdı, kollarını göğe doğru uzatıp sessiz ve ciddi, şöyle dedi: “Yukarılardaki bilinemez ebedî kudret, bu senin iradendi – karmaşık ha-

yatım, toprağın kucağında dinlenerek, nefis çiçekleri ve meyveleriyle yeşermiş bir ağaç çıkaran bir tohum mu? – Ah Julie, Julie! – Ah zavallı, kör bir deli olan ben.” Saray danışmanı elleriyle yüzünü örttü, ağlaması işitiliyordu. – Bu böylece birkaç saniye sürdü, sonra saray danışmanı aniden ayağa fırladı, uyuşmuş gibi orada dikilen Max’ın üzerine çörekledi, onu göğsüne yapıştırıp kendinden geçmiş gibi bağırdı: “Julie’yi seviyorsun, benim oğlumsun – hayır bundan da öte, sen ben, bizzat bensin – her şeyim senindir – zenginsin, çok zengin – çiftliğin var – evlerin, nakit paran – bırak yanında kalayım, kocamış günlerimde benden merhamet ekmeğini esirgeme – değil mi, yaparsın bunu? – Beni seviyorsun ya! – Değil mi, beni seviyor olman lazım, bizzat bensin sen – taş kalbim seni ürkütmesin, beni sıkıca göğsüne bastır, hayat nabızların onu yumuşatacaktır! – Max – Max, oğlum – dostum, velinimetim!” – Bu durum, bu aşırı tahrik olmuş hissiyatın galeyasını, herkesi korku saracak kadar devam etti. Basiretli dostu Rixendorf nihayet, sakinleşip ancak şimdi bu harika delikanlıyla ne kazandığını anlayan ve derin bir duygulanmayla, Danışma Meclisi üyesi Foerd’ün eşi de Reutlinger’in yeğeninin Julie’yle birleşmesinde eski, kayıp bir zamanın yeniden yeşermesini gördüğünü fark eden saray danışmanını yatıştırmayı başardı. Fazlaca enfiye çeken ve iyi telaffuz ettiği bir Fransızcayla bu konuda içini döken Danışma Meclisi üyesi büyük bir hoşnutluk gösterdi. En önce Julie’nin kardeşlerini olaydan haber etmeliydi, fakat onlar hiçbir yerde bulunamadı. Nannette yüzünden, olur da kenarından fazla eğilip belki içine düşmüştür diye holde duran bütün büyük Japon vazolarına bakılmıştı, fakat nafile, nihayet ufaklığı hemen fark edemedikleri büyük bir gül demeti altında uyuyakalmış halde buldular, keza Clementine’yi de boş yere arkasından koştuğu kendisinden kaçan sarışın delikanlının peşinden

yüksek sesle bağırırken uzaklardaki bir yolda yakaladılar: "Ah, insan ne kadar sevildiğini, ne unutkan ve nankör olduğunu ve değerini bilmediği kalbin ne büyük olduğunu çoğunlukla çok geç fark eder!" – İki ablanın da çok daha güzel ve cazibeli olsa da küçük kardeşlerinin evlenmesinden keyfi kaçmıştı, özellikle küfürbaz Nannette küçük kalkık burnunu kıvrıyordu; fakat Rixendorf onu koluna alıp belki de nasibine çok daha güzel mülkü olan çok daha zarif bir erkeğin düşeceğini söyledi. Nannette bunu eğlenceli bulup tekrar şarkıya başladı: "*Amenez vos troupes bergères!*" Clementine ise pek ciddi ve kibarca dedi ki: "Ev mutluluğunda, dört dar duvar arasında sürdürülen rahat, sütlüman sevinçler en tesadüfi parçadır: Bunların sinirlerinin ve hayatlarının ruhu, aşkın birbirine yakın kalplerden bir diğerine sıçrayan neftyağı kaynaklarıdır." – Acayip ama sevinçli olaylardan haberdar olan salondaki topluluk, temennilerine başlayabilmek için sabırsızlıkla evlenecek çifti bekliyordu. Pencereden her şeyi işitip seyretmiş olan yaldızlı kıyafet giyinmiş adam, kurnazca şunu belirtti: "Şimdi o keçinin zavallı Max için neden o kadar önemli olduğunu biliyorum. Şayet hapse girseydi, barışmak söz konusu bile olamazdı." Herkes, Willibald'ın liderliğinde bu fikri alkışladı. Yan odadan salona geçilecekti ki, şimdiye kadar sedirde kalan, hiçbir şey konuşmayıp sadece sağa sola kaykılarak ve tuhaf surat ifadeleriyle varlığını gösteren Türk elçisi deli gibi sıçrayıp gelinle damadın arasına girdi, "Ne – ne," diye bağırdı, "hemen şimdi mi evleneceksiniz, şimdi mi? – Beceri ne, çalışkanlığına diyeceğim yok, Max! Fakat acemi çaylağın tekisin, tecrüben yok, hayatı tanımıyorsun, eğitimin yok. Adımlarını içe doğru atıyorsun ve az evvel amcan saray danışmanı Reutlinger'e, sen diye hitap ettiğinde duyduğum üzere konuşma tarzın da kaba. Dünyaya açıl! – Konstantinopolis'e! – Orada hayatın için ihtiyacın olan

her şeyi öğrenirsin – sonra geri dön ve gönül rahatlığıyla, sevgili şirin çocuğum, güzel Julie'yle evlen." Herkes Exter'in tuhaf arzusuna şaşırıp kalmıştı. Fakat Exter, saray danışmanını kenara çekti; ikisi karşı karşıya geçtiler, ellerini bir diğerinin omzuna koyup birkaç Arapça söz ettiler. Bunun üzerine Reutlinger geri geldi, Max'ın elini alıp oldukça mülayim ve güler yüzle dedi ki: "Sevgili, aziz oğlum, kıymetli Max'ım, bana bir iyilik yap da Konstantinopolis'e seyahat et, en fazla altı ay sürer, sonra ben burada düğünü ayarlarım!" – Gelinin tüm muhalefetine rağmen Max Konstantinopolis'e gitmek zorunda kaldı.

Artık, çok sevgili okur, hikâyemi pekâlâ bitirebilirim, zira sen, Max birçok acayip şeyle beraber ayıbalığının Exter'e çocuğu getirdiği mermer basamağı gördüğü Konstantinopolis'ten döndükten sonra gerçekten Julie'yle evlendiğini hayal edebilirsin ve gelinin nasıl süslendiğini ve çiftin şimdiye kadar kaç çocuğu olduğunu da bilmeyi istemezsin. Sadece ilave etmek istediğim şudur ki 18.. yılının Meryem'in Doğumu Yortusu'nda Max ile Julie kameriyede kırmızı kalbin başında karşı karşıya diz çöktüler. Soğuk taşın üstüne sağanak gibi yaşlar boşandı, zira onun altında, ah, hayırsever amcalarının sık sık kanayan kalbi vardı. Lord Horion'un mezarını taklit etmek için değil, bunda zavallı amcasının tüm kederli hayat hikâyesine bir ima gördüğü için Max kendi eliyle taşın şu sözleri kazıyordu:

İstirahat ediyor!

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg'de (bugünkü Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra 1800'de devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman romantizminin ilk yazarlarından olan dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* (Callot Tarzı Düşlemler) adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Şeytanın İksirleri* (1815-1816) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (Serapion Kardeşler, 1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıklıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestesine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann, 1822'de Berlin'de öldü.

#yemeksepetibanabi #banabikıtap #banabiklasik

Kapak resmi: Carl Arp

